

Upravništvo: Ljubljana, Puccinijska
ulica 5 — Telefon št. 31-22, 31-23,
31-24

Inseratni oddelek: Ljubljana, Puccinijska
ulica 5 — Telefon 31-25, 31-26

Podružnica Novo mesto: Ljubljanska
cesta št. 42

Računi pri post. ček. zavodu: Ljubljana
št. 17.749

IZKljučno ZASTOPSTVO za ogla-
se iz Kr. Italije in inozemstva ima

Unione Pubblicità Italiana S. A.,
Milano

JUTRO

Izaja vsak dan razen ponedeljka
Naročnina znaša mesečno L. 12.—
za inozemstvo pa L. 22.80

Uredništvo:
Ljubljana, Puccinijska ulica št. 5,
telefon 31-22, 31-23, 31-24

Rokopisi se ne vračajo

CONCESSIONARIA ESCLUSIVA
per la pubblicità di provenienza
italiana ed estera:

Unione Pubblicità Italiana S. A.,
Milano

Giornata calma sul Gondarino

In Marmarica un aereo nemico è stato abbattuto in fiamme

Il Quartiere Generale delle Forze Armate comunica in data 17 novembre 1941/XX. Il seguente bollettino di guerra n. 533:

Sul fronte dell'Africa Settentrionale nulla di notevole da segnalare.

Giornata calma anche sul fronte di Gondar dopo gli aspri combattimenti segnalati.

Miren dan na gondarskem bojišču

V Marmariki je bilo sestreljeno v plamenih sovražno letalo

Glavni stan italijanskih Oboroženih Sil je objavil 17. novembra naslednje vojne poročilo št. 533:

Na bojiščih v severni Afriki nič pomembnega.

Po že objavljenih ostrih borbah miren dan na bojišču pri Gondarju.

Sovražno letalstvo je metalo bombe na mesto Derno. Nekaj poslopij je bilo poškodovanih in zadeta je bila neka bolnišnica. Žrtve ni bilo nobene.

V Marmariki je bilo sestreljeno sovražno letalo, ki je v plamenih padlo na zemljo.

L'aviazione nemica ha lanciato bombe sulla città di Derna: alcuni fabbricati hanno riportato danni e un ospedale è stato colpito; nessuna vittima.

In Marmarica un aereo nemico è stato abbattuto in fiamme.

New York, 17. nov. s. Ze dolgo trdi angleška informacijska služba, da se je po hod v Abesinijo že definitivno končal. Ameriški tisk, ki je naravno zvesto objavljati njene informacije, so sedaj iznenadile vesti, da se Italijani v Gondarju junaško branijo. Listi so prisiljeni priznati, da ta poslednja skupina italijanskih čet daje svetu vzgled velikega junaštva, ko še nadalje vztraja v obrambi nasproti zmerom večji sovražni premoči.

Japonske zahteve

Izjave m'n. predsednika Toja v japonskem parlamentu

Tokio, 17. nov. d. V ponedeljek zjutraj je imel predsednik japonske vlade Hideki Tojo pred japonsko zgornjo zbornico govor, v katerem je govoril o odnosih med Japonsko in Zedinjenimi državami. Min. predsednik Tojo je med drugim izjavil, da bi bilo glede na zadnje izkušnje težko kar koli reči o morebitnem izidu pogajanj med Japonsko in Zedinjenimi državami. V svojih diplomatskih razgovorih z Washingtonom zasleduje Japonska naslednje cilje:

1. Odstanitev poskusov kake tretje sile, da bi motila izvrševanje programa novega reda na Kitajskem;

2. Likvidacija sovražne akcije, kakršna je trenutno n. pr. gospodarska blokada proti Japonski s strani tujih sil, ter vzpostavitev normalnih mednarodnih gospodarskih odnosov.

3. Prenehanje razširjenja evropske vojne na Daljni vzhod z vsemi razpoložljivimi sredstvi.

Onozarjajoč na dogodeke, ki so dovedli do pošiljate japonskih čet v Francosko Indokino, je min. predsednik Tojo izjavil, da se je izvajanje docela miroljubnega japonskega programa v inozemstvu predstavljalo povsem napako. Gospodarska blokada Japonske, kakor so jo izvedle tuje sile, predstavlja sovražno dejanje, ki je morda še slabše od prave vojne.

Glede na razvoj Mandžukua je min. predsednik Tojo izjavil, da si Japonska ne more dovoliti, da bi brezbrizno gledala na mednarodni razvoj, kakor ga je sprožil izbruh sovjetsko-nemških sovražnosti. Japonska je zaradi tega na tem področju ukrenila vse potrebne ukrepe, ki bodo sposobni, da zavarujejo položaj Japonske. Glede na izredno resnost položaja mora japonski narod prevzeti vse napore, da dokonča svojo nacionalno obrambo. Tojo je zaključil svoja izjava z izjavo prepričanja, da bo japonski narod v čvrsti povezanosti doprinesel vse žrtve, ki so potrebne za uresničitev japonskih nacionalnih ciljev.

Tokio, 17. nov. (Domei). V svojem zunanjepolitičnem ekspezoju pred parlamentom je japonski zunanji minister Tojo poudaril zlasti tudi prijateljske odnose med Japonsko ter Francosko Indokino in Siamom. Pri tem je zunanji minister izjavil:

Hudo je treba obžalovati, ker predstavlja zlobna tuja propaganda Japonsko na tak način kakor da bi skrivala napadalne namene napram omenjenim področjem.

Izjavil je, da sta po vkorakanju japonskih čet v južni del Francoske Indokine, kar je bilo storjeno v skladu s skupnim japonsko-francoskim dogovorom o medsebojni obrambi, Amerika in Velika Britanija smatrali kakor da bi bili s tem oškodovani njuni teritoriji ter sta odredili blokado japonskih dobroimetij, kar znači ukrep, s katerim so se prekinili gospodarski odnosi med Japonsko in tema državama.

Japonske finance

Tokio, 17. nov. s. Japonski listi poudarjajo zanimanje, s katerim je poslanska zbornica sledila izvajanjem zunanjega ministra Toga ter poudarjajo veliko udeležbo občinstva in diplomatskega zbora v skupščini. Na današnji razpravi je govoril finančni minister Kaja, ki je med drugim izjavil, da je ostala gospodarska zgradba Japonske nedotaknjena navzlic štiriletnim sovražnostim s Kitajsko. Minister je pripomnil, da je bilo izdanih v tem času 48 milijard jenov, od katerih je za vojaške stroške odpadlo 26 milijard. Minister je nato prikazal kako je te izdatke pokrili, ter opozoril na naglasi, s katero je bilo podpisanih 24.100.000.000 jenov posojila z zakladnimi zapisi. To najbolje dokazuje japonsko finančno trdnost.

Zaupnica in nova pooblastila vladi

Berlin, 17. nov. d. Nemški poročevalski urad javlja iz Tokija:

Obe japonski zbornici sta danes odobrili skupno resolucijo, ki pooblašča japonsko vlado, da brez obotavljanja nadaljuje s podporo japonskega naroda pot za doseg japonskih nacionalnih ciljev.

Ministrski predsednik Tojo je nato izjavil, da bo njegova vlada čuvala čast in prestiz države ter da bo z odločnostjo dosegla pravične cilje japonske politike.

Nato so bili posebnim komisijam poslanske zbornice predloženi razni zakonski načrti, med njimi načrt, ki določa dodatne vojaške kredite 3800 milijonov jenov. Razprava o teh zakonskih načrtih bo zbornica bržkone končala že do večera ter jih bo nato izročila v pretres zgornji zbornici.

Spodnja zbornica je nato brez debate odobrila tudi vrsto cesarskih odlokov.

V nadaljnjem zasedanju se bo spodnja zbornica v vseh vprašanjih zadovoljevala s kratkimi deklaracijami.

Razgovori poslanika Kurusa v Washingtonu

Madrid, 17. nov. d. Kakor poročajo iz Washingtona, je imel posebnih japonskih poslanik Kurusu v soboto zvečer v Washingtonu prvi razgovor s tamkajšnjim japonskim veleposlanikom Nomuro. Dopolne je veleposlanik Nomura predstavil posebnega poslanika Kurusa ameriškemu zunanjemu ministru Cordellu Hullu. Po kroženju vestih naj bi bil Kurusu prinesel s seboj obširna tolmačenja japonskega zunanjega ministra Toga o pogojih za morebitni ameriško-japonski sporazum.

Kanadske čete v Hongkongu

New York, 17. nov. d. Kakor poročajo iz Ottawe, je kanadski min. predsednik Mackenzie King objavil, da je dospel v Hongkong pod poveljstvom brigadnega generala Lawsons kontingent kanadskih čet. Ta oddelek kanadskega vojaštva bo poslej tvoril sestavni del hongkongske posadke. K temu pripominja agencija Associated Press iz Washingtona, da spravljajo v tamkajšnjih diplomatskih krogih prvo pošiljate kanadskih čet na Daljni vzhod z odnosi med Zedinjenimi državami in Japonsko ter ji posvečajo vso pozornost.

Osnova za trajno evropsko sodelovanje

Rim, 17. nov. Agencija »La Corrispondenza« poroča iz Prage: Češki dnevnik »Narodni politika« poudarja v nekem svojem uvodniku, da je cela vrsta izkušenj, ugotovitev in dejstev tvorila osnovo za trajno sodelovanje med evropskimi narodi. Gre predvsem za ugotovitve, da more samo popolnoma nov in boljši red obnoviti energije ter ustvariti primerne pogoje za kulturni in socialni razvoj Evrope. Izkušnje poslednjih dni pred izbruhom sedanje vojne so pokazale, da si nadaljnja razvoja narodov ne moremo več zamišljati brez temeljnih socialnih reform. Potepi je moralo mnogo let, preden se je Evropa sprijaznila s to zgodovinsko resničnostjo. Danes zalemajo že skoro vsi narodi Evrope svojo socialno ureditev iz teh novih načel, izvirajočih iz novih dejstev. Čeprav je za mnoge izmed njih zelo težek prehod iz sedanje državne in narodne strukture v novo strukturo. Evropska skupnost se po prvih manifestacijah povezanosti evropskih narodov na skupnem bojišču vedno bolj razvija in je že danes tako močna, da ji ni treba nikogar več prepričevati o svoji nujnosti.

Saradzoglu začasni predsednik turške vlade

Ankara, 17. nov. s. Potrjuje se vest, da bo ministrski predsednik Refik Sajdam odpotoval danes v Mersino, kjer bo prebil svoj dopust. Začasno ga bo nadomestil zunanji minister Saradzoglu.

Turško-švicarska trgovinska pogajanja

Ankara, 17. nov. s. Ker bo kmalu potekla turško-švicarska trgovinska pogodba, sta se turška in švicarska vlada dogovorili o pogajanjih za novo pogodbo, ki naj bi bila prilagojena sedanjim okoliščinam. Pogajanja bodo v Ankari, kamor bo švicarska trgovinska delegacija prispela proti koncu meseca.

Nemška vojska zavzela Kerč

Ves vzhodni del Krima v posesti nemške vojske — Na Krimu je bilo doslej ujetih nad 101.000 sovjetskih vojakov — Letalski napadi na sovjetske čete pri Moskvi in Vologdi — Tudi Petrograd bombardiran

Iz Hitlerjevega glavnega stana, 17. nov. Vrhovno poveljstvo nemške vojske je objavilo danes naslednje vojno poročilo:

Kakor je bilo objavljeno s posebnim poročilom, so nemške in rumunske čete zavzele večeraj po srditem boju važno pristaniško mesto Kerč. Vzhodni del polotoka Krima je sedaj popolnoma v naši posesti. Število v bojih za predor in v zasledovanju sovražnika na Krimu ujetih sovjetskih vojakov se je medtem povečalo na 101.600 mož. Poleg zelo krvavih izgub v bojih na kopnem je imel sovražnik pri polzkusih, da bi rešil svoje čete preko morske ožine pri Kerču, hude izgube zaradi letalskih napadov.

Uspešni napadi močnih oddelkov bojnih in lovskih letal so bili usmerjeni proti zbirališčem sovjetskih čet in transportnim kolonam, kakor tudi proti letališčem in železnicam na področju okoli Moskve in Vologde. Moskva in Petrograd sta bila v pretekli noči bombardirana.

Na morju ob Angliji se potopila bojna letala podnevi manjšo trgovsko ladjo ter poškodovala z bombami tovorno ladjo srednje velikosti.

Pri napadu nemških bojnih letal na angleško letalsko oporišče v oazi Džarabub, ki je bil omenjen v večeršnjem vojnem poročilu, je bilo uničeno na tih večje število sovražnih letal, med njimi tudi večmotorni bombniki.

V letalskih bojih v severni Afriki sta bila sestreljena dva angleška bombnika in dve lovski letali.

railščem sovjetskih čet in transportnim kolonam, kakor tudi proti letališčem in železnicam na področju okoli Moskve in Vologde. Moskva in Petrograd sta bila v pretekli noči bombardirana.

Na morju ob Angliji se potopila bojna letala podnevi manjšo trgovsko ladjo ter poškodovala z bombami tovorno ladjo srednje velikosti.

Pri napadu nemških bojnih letal na angleško letalsko oporišče v oazi Džarabub, ki je bil omenjen v večeršnjem vojnem poročilu, je bilo uničeno na tih večje število sovražnih letal, med njimi tudi večmotorni bombniki.

V letalskih bojih v severni Afriki sta bila sestreljena dva angleška bombnika in dve lovski letali.

prave pri Moskvi. Vsi sovjetski protinapadi, ki so bili izredno siloviti, so bili zavrnjeni in nemške čete so sovražniku prizadele hude krvave izgube.

V odseku pri Petrogradu pa nemške in finske čete vedno bolj stiskajo sovražnika na vsem bojišču. Vzhodno od Ladžskega jezera obstreljuje nemško letalstvo z vedno hujšimi udarci sovjetske utrdbe ter zbiranje sovražnih čet ob železniški progi, kakor tudi letališča. Sovražni poskus, da bi si odprl pot v obroč, ki stiska Petrograd, je bil takoj zavrnjen po nemškem topništvu, ki je prizadelo sovražniku hude izgube.

Iz življenja sovjetskega prebivalstva

Berlin, 17. nov. d. Nemški vojni poročevalci dr. Theo Goebel podaja zanimivo sliko o vsakdanjem življenju prebivalstva v notranjosti Sovjetske zveze. Vojni poročevalci piše, da Nemci nikjer v notranjosti dežele niso našli na sovražno razpoloženje prebivalstva, marveč rajši na popolno otopelost in brezbriznost ter na razpoloženje, ki so ga ustvarile brezupno tesne življenjske razmere brez slehernega upa v zboljšanje. Ena ruska vas je bolj mračna od druge, ena bolj brezbarvna od druge. Vsaka pa se zdi kakor da stoji popolnoma sama na širnem svetu pod pezo grozečih oblakov. Ko smo vstopili slučajno v eno izmed preprostih hiš, smo našli v njej bradatega starca v siromašni obleki, pokritega s kučmo, ki je bila videti, kakor da je zrasla v eno z njegovimi sivimi lasmi. Ob vstopu v siromašni prostor nas je pozdravil s ceremonijalno udjnostjo iz starih časov in s prisrčno gostoljubnostjo nemškimi vojaškimi gostom ponudil mleko, kumare in krompir. Takih hiš, ležečih vstran, je še povsod v Rusiji in se zdi, kakor da bi boljševiki pozabili na nje. Tu in tam naletiš na vasico, ki si je ohranila nekaj obeležja še iz stare Rusije. V teh vaseh so hiše večje, prostori boljši in prebivalstvo bolj snažno. Nikoli ne bom pozabil, kako so nekemu starcu, ki nas je pozdravil v svoji brezmadežni čisti hiši, stopile solze v oči, ko smo mu dopovedovali, da korakamo proti Moskvi, da uničimo Stalina in boljševike. Ta starec je prebival v hiši sam s svojo ženo, ker so mu sinove pobili boljševiki. Vedno znova se je pokrival ter klical nebeški blagoslov na nas, ko smo mu obrazložili svojo nalogo.

Francov dar španskim prostovoljcem na vzhodu

Madrid, 17. nov. s. General Franco je izročil za »modro divizijo«, ki se bori na vzhodnem bojišču večje osebno darilo konjaka in tobaka za 800.000 peset. Šef njegove vojaškega stana general Moscardo bo v kratkem odpotoval preko Nemčije na vzhodno bjišče, da bo osebno izročil darilo generala Franca španskim prostovoljcem. V vsej Španiji pa medtem nabirajo darila za božično obdarovanje divizije.

K potopitvi »Ark Royal«

Rim, 17. nov. s. Prvi lord angleške admiralitete je v svoji izjavi o potopitvi nosilke letal »Ark Royal« trdil med drugim, da je izguba te ladje za angleško vojno »mornarico zelo težka. Dejal je namreč, da je bila potopljena ladja ena najboljšin edinic britanske mornarice.

Ta izjava prvega lorda angleške admiralitete tem bolj preseneča, ker je »Ark Royal« že tretja matična ladja za letala, ki jo je Velika Britanija izgubila v tej vojni in ker prvi potopljeni ladji nista bili v ničemer slabši. Znano je, da je bila prva nosilka letal »Courageous« potopljena 17. septembra 1939, druga pa »Glorious«, ki je bila zadeta v norveških vodah 8. junija 1940.

Lizbona, 17. nov. s. Angleška propaganda je izjemno brez zamude objavila izjavo »Ark Royala«. Zato pa si prizadeva zmanjšati vtis, ki ga je napravila ta izguba. Objavila je, da je imela Anglija ob pričetku vojne 7 matičnih ladij za letala, sedaj pa da jih ima 8. Toda v isti sapi je prisiljena pristaviti, da sta dve še v gradnji, druge pa da so majhne in zastarele.

Atene, 17. nov. s. List »Kathimerini« piše o potopitvi angleške nosilke letal »Ark Royal«, da pomeni veliko izgubo za angleško vojno brodogradnjo. V zvezi s tem omenja, da so samo v preteklem septembru potopile v Sredozemlju italijanske pomorske in letalske sile 1.200.000 ton angleškega ladjstva.

General Weygand v Vichiju

Vichy, 17. nov. s. Včeraj popoldne je prišel v Vichy general Weygand, da poroča maršalu Petainu o razgovorih, ki jih je imel z generalom Huntzigerjem, ki jih je tragično preminil, ko se je vračal s svoje misije v Afriki. Nobena priča ni preživela katastrofe in tudi ni nobenega dokumenta o njegovi misli v nasprotju s pričakovani, ker so prvotno mislili, da je aktivna, ki so jo našli v gozdu v bližini uničenega letala. Huntzigerjeva, dočim je bila last prvega pilota. Tako je moral maršal pozvati generala Weyganda, da mu izčrpno poroča o svojih razgovorih z generalom Huntzigerjem, čegar inspekcija v Afriki je trajala tri tedne.

Nemški tisk o uspehih na vzhodnem bojišču

Neučinkovita sovjetska in angleška propaganda

Berlin, 17. nov. s. Listi poročajo o poslednjem razvoju dogodkov na vzhodnem bojišču, kjer nemške čete še vedno zasledujejo sovražnika in mu ne dajo miru. Med drugim poudarjajo ogromno premoč nemškega letalstva nad boljševiškim, ki je samo v kratkem razdobju od 1. oktobra do 8. novembra izgubilo nič manj kakor 2174 letal, dočim so Nemci izgubili samo 183 letal.

List »Montage« piše, da ima sovražnik 12krat večje izgube v letalstvu kakor Nemci. Navzlic temu se je šef sovjetske informacijske službe Lozovski zabaval te dni z navajanjem nemških izgub, o katerih je dejal, da znašajo 50 do 60 letal na dan. Te izjave imajo seveda samo namen, da bi zmanjšale sovjetske izgube in prikrije prav tako obupen kakor nepotrebnosti sovjetski odpor ter njihovo zbiranje poslednjih rezerv.

List »Montage« pa poudarja, da je Churchill tudi na propagandnem področju učitelj drugim, tako da sovjetski tisk in radio nimata nobenih težav, ko po njegovem sistemu prikazuje številke sovjetskih izgub.

V zvezi s poslednjim vojnim razvojem pri Sevastopolju opozarja list »Zwölfuhrblatt«, da se je londonska propaganda — kakor vselej, kadar gre za pripravljanje javnosti na kak veliki angleški ali ruski poraz — poslužuje že znanega sistema, da zmanjšuje ali celo zanika strateški pomen posameznih postojank ali mest, ki so bila zavzeta ali pa so tik pred padcem. Tako razglaja londonski radio, da Sevastopolj in Kerč nimata sploh nobene pomena in da Nemci z njunim zavzetjem ne bodo prav nič pridobili. Navzlic vsemu, pripominja ironično berlinski list, bodo Rusi kakor že prej Angleži kmalu pregnani z evropskega kontinenta, glede pomena nemških operacij na obeh skrajnih točkah Krima pa bo kmalu izrečena zadnja beseda. Seveda jo tudi to pot ne bodo spregovorili Rusi ali Angleži. Dejstvo je, da imajo Rusi le še malo oporišč na razpolago za svoje črnomorske brodogradnje, a še ta bodo kmalu izgubili.

Zima škoduje najbolj sovjetski vojski

Budimpešta, 17. nov. s. V madžarskih vojaških krogih z največjo pozornostjo sledijo dogodke na vzhodnem bojišču in pripominjajo, da je tako zvan »general Zima« začel škodovati prav onim, ki so si ga tako želeli proti nemškim in zavezniškim silam. Dejstvo je namreč, da zaradi mraza, snega in snežnih metožev najbolj trpe sovjetski vojaki in ostalo sovjetsko

Otvoritev novega sedeža G. I. L. L.-a

Ljubljana, 16. novembra. Kjer se glavna ljubljanska ulica, Ulica 3. maja, stika s tivoljskim parkom, sedaj: popolnoma pokritim s snegom, stoji monumentalna palača Narodne galerije, ki si jo je zvezno poveljstvo Italijanske Liktorske Mladine Ljubljane izbralo za svoj sedež. V teku 15 dni so bili vsi prostori, ki so jih prej zasedle razne skupine, skoraj popolnoma prenovljeni, da bi bili prispodobni organizacijskim zahtevam. Mnogostevilna četa specialistov je opravila ta posel. Delo je bilo kmalu gotovo, tako da se danes popoldne Ekse. Grazioli, Poveljnik GIL-a, spremljati višjih vojaških in civilnih oblasti našega mesta lahko otvoril novi sedež organizacije. Mnogi posetniki, ki so poznali stare prostore, so bili začuden nad naglasi, s katero so bili prostori preurejeni. Stene so bile odstranjene, hodniki odprti, povsod so v glavnih dvoranih postavljene vmesne stene, ki se svetijo v blešču stekla in lakca.

Visoki Komisar je prišel v novi sedež ob 17. v spremstvu Poveljnika tukajšnje posadke gonarja Orlanda. Kvestorja Mesane, Zveznega Podtajnika Gattija, predstavice ženskih Fašijev, dr. Furlanijeve, zupničarke vseučiliške organizacije Ljubljani G. Carre, poveljnika Kr. Karabinerjev mačerja Lombardija, poveljnika bataljona »M«, Prvega Starešine Gagliarda, pokrajinskoga predsednika CONIJA Burattija, zupnika Dopolavora Liberatija, podtajnika Fašija Albinija in drugih predstavnikov oblasti. Skupno je zastopalo nekoliko visokih uradnikov oddelka javne pravice, med temi dr. Sušnik ter predsednik italijanske šole. Doile oblasti sta sprejela Zvezni Podpoveljnik Pietro Cassani in načelnik Glavnega Stana Pertoldi. Ekse. Grazioli je ljubljano poslušal pozdravne besede, ki mu jih je izrekel neki balila ter sprejel šopek cvetja, ki mu ga je dala mala Italijanka. Naka se je začel obhod prostorov. Gostje so si ogledali naprej stanovanjski urad blagajno, računovodstvo ter sedež načelnika upravne službe. Visoki Komisar se je pri tem hotel osebno prepričati o delu organizacije ter o poteku poslov.

Nato je sledil poset urada poveljstva, urada za prevode, urada načelnika Glavnega Stana ter sode podpoveljnika. Povsod po dolgih hodnikih je bil Ekse. Grazioli ogledujoč si opremo in smotnost novega sedeža, pozdravljen od italijanskih otrok, srečnih, da so bili lahko prvi v kroju v svoji lastni hiši GIL-a. Zvezni Poveljnik je nato obišel urad za kulturo in propagando, kjer je posvetil posebno pozornost veliki tabeli za propagando rimskega pozdrava. Tu je bila gostom razdeljena knjižnica GIL-a, ki je ravno izšla posetniki po so prejeli tudi druge liste in revije organizacije.

Iz obsežne in dobro razsvetljene dvorane za poročila so predstavniki oblasti odšli v urad za zdravstvo in pomoč, v urad povelj-

stva in v tajništvo moških oddelkov, kjer so vodniki dali Zveznemu Poveljniku nekoliko podrobnih podatkov o zimski prehrani akcij naše pokrajine. Takoj nato so si gostje ogledali urad za telovadbo in šport, urad nadzornišva in urad Zvezne nadzornice.

Povsod so funkcionarji organizacije poročali Visokemu Komisarju o poslih, ki bodo v kratkem izvršeni. Po ogledu arhiva in ekonomata so si ogledali obsežno telovadnico, sedaj zasedeno od vojskav, ki bo po posej določena za kinematografske in gledališke predstave. Tu je Ekse. Grazioli poudaril navzočim visoki pomen otvoritve sedeža novoustanovljenega GIL-a ter podčrtal poseben značaj in naloge po katerih se bo nova organizacija razlikovala od dosedanje. Italijanska Liktorska Mladina Ljubljane je nastala po volji Duceja in ima pred seboj dovolj potrebnih let za uveljavitev in razvoj svoje obsežne dejavnosti. Zvezni Poveljnik je izrazil svojo gotovost da bo GIL tesno sodeloval s šolo ter se je spomnil s toplimi besedami Velikostnega Kralja in Cesarja, Duceja ter zmagovitih Oboroženih Sil. Nato je objavil, da je novi sedež organizacije otvorjen.

Kinematografske predstave G. I. L. L.-a

Prošli petek je zvezno poveljstvo GIL-a, nadaljujoč svoje delovanje v korist mladine, priredilo drugo kinematografsko predstavo gojenecem moške in ženske nižje gimnazije, v italijanski šoli in v praktičnih solah na učiteljsku. Spored je obsegal G. I. L. Lov vestnik Cinegl št. 8, nekoliko raznovrstnih slik in dva vesela barvana filma.

Med predstavami, ki so se praviloma vršila v treh večjih kinematografih našega mesta, so mladi gledalci, okoli 2600 po številu, pokazali veliko veselje nad programom.

Vpis v kolegije G. I. L.-a

Glavno poveljstvo G. I. L.-a je z najnovejšim ukrepom razširilo možnost sprejema v kolegij »3. januarja« v Turinu na sinove z otroki obdarjenimi duhom, ki se posebno zaslužne in potrebne. Omenjeni kolegij si je postavil za nalogo vzgojiti vodnike za G. I. L. potom zaokrožen fizične in moralne vzgoje. Gojenci posejajo tudi tečaj za trgovski pouk, ki obsega dva letnika tehnične šole trgovskega tipa. Vanj lahko vstopijo dečki, ki bodo sprejeti v četrti in peti razred osnovnih šol (8 do 10 let), v prvi razred trgovskega strokovnega pouka (10 let), v drugi razred iste pouka (11 do 14 let) ter v tretji razred (12 do 15 let).

Sprejem v omenjeni kolegij je brezplačen.

Za podrobnejše informacije se je treba obrniti na Zvezno Poveljstvo G. I. L. L. A Bleiweisova 28.

Kako je sodil Knox o Rooseveltu Ko je postal mornariški minister, je svoje mnenje izpremenil

Washington, 17. nov. s. Pod naslovom »Kje je Knox napadal Roosevelta« objavlja novinar Rush D. Hot v reviji »Scribner's Commentator« zanimiv članek, v katerem piše med drugim:

Mornariški minister Knox je bil svoje dni zelo strupen Rooseveltov nasprotnik. Nekdo ni samo očital predsedniku, da je napravil prihranke, temveč, da je tudi posegel po bodočih dohodkih ameriških državljanov ter da je praktično prelomil vse svoje objube ameriškomu ljudstvu. Knox je tedaj dejal: »Z obavljanjem zakonov, ki jih je sam smatral za protistavne, se je Roosevelt izneveril duhu svoje prislege, da bo ostal zvest ustavi Zedinjenih držav in da jo bo vselej branil. Po Knoxovem mnenju je bil predsednik aristokratski diletant z radikalnimi težnjami, izredno ambiciozen ter nedvomno največji avtokrat v zgodovini Zedinjenih držav. Na vprašanje, ali predsednik drži svoje besede, je Knox tedaj odgovoril: On se ni izneveril objubi tik pred svojo izvolitvijo, temveč tudi obveznostim lastne stranke in zvezne vlade. Sprito njegove popolne brezbrzičnosti v pogledu temeljnih svobod Zedinjenih držav ter sprito njegove nestrpnosti v pogledu ameriške oblike vladavine, bi ga nič več ne moglo zadržati, razen popoln volilni poraz«. Po Knoxovem mnenju je tedaj Roosevelt spretno taktiko izbegavanja in varanja hlepel po uvedbi avtoritarnega kolektivitizma. Filozofija predsednika se naslanja na ideje, ki so jih sprejeli tako komunisti kakor fašisti, da namreč individualna svoboda v demokratičnem smislu ni več umestna.

Knox je imel torej najslabše mnenje o Rooseveltovi politiki, tudi o njegovi zunanji politiki. Na vprašanje, ali je moglo predsedniku zaupati v vojnem času, je Knox tedaj odgovoril, da Roosevelt ne bo nikdar na visini položaja in da ne bo mogel voditi državne ladje sprito pomanjkanja previdnosti in politike eksperimentiranja, ki sta zanj tako značilni. Ako že v miru ni mogel zadostiti zahtevam naroda, bi bila njegova oblast prava nesreča za državo.

Po imenovanju za mornariškega ministra pa je Knox zatajil vse svoje prejšnje izjave in je kot Willkie dejal: Tedaj je pač šlo samo za volilno borbo.

Rooseveltove dan hvalečnosti

New York, 17. nov. s. V proglasu o priliki ameriškega dneva hvalečnosti se je predsednik Roosevelt med drugim tako izrazil:

Jaz Franklin Delano Roosevelt, predsednik Zedinjenih držav Amerike, določam 20. november 1941 kot dan, ki naj bo posvečen hvalečnosti nebu za našo zemeljsko srečo. Nekoliko dalje pravi Roosevelt dobesedno: Hvaležni smo bogu Zedinjenih držav.

Večina Američanov proti spremembi nevtralnostnega zakona

New York, 17. nov. s. Predsednik organizacije »America First« general Wood je ostro kritiziral postopek pri izglasovanju spremenjenega nevtralnostnega zakona v reprezentantni zbornici. Pripomnil je, da je onih 212 poslancev, ki so glasovali za spremembo zakona, zastopalo volilne okraje, ki štejejo skupno 45 milijonov prebivalcev. 194 poslancev, ki so bili proti spre-

memb zakona, pa zastopa volilne okraje, ki štejejo skupno 71 milijonov prebivalcev.

Priprave za ameriške konvoje

Washington, 17. nov. s. Izvedelo se je, da so se priprave za odhod konvojov v Anglijo že pričele. Na plovbo čez Ocean se pripravljajo tudi ameriške vojne ladje in letala. V naborniškem centru New Haven v Connecticutu so določili posadke posameznih oboroženih trgovskih ladij, ki bodo dodelene njihovim topovom in strojništvu. Te posadke bodo šle po 10 tona čarjev in strojniških strelcev. (Piccolo.)

Harriman na poti v London

Washington, 17. nov. s. Everell Harriman, ki ima nalogo sberbi za koordinacijo dobavo Veliki Britaniji v smislu določb zakona o posojilih in zakupih je z letalom odpotoval v London. Pred odhodom je novinarjem izjavil, da Zedinjene države po spremembi nevtralnostnega zakona v bodoče »ne bodo skušale pomagati Veliki Britaniji. Kitajski in Rusji samo z eno roko, ker je bila doslej druga vezana«. Sprememba nevtralnostnega zakona je najvažnejši sklep Zedinjenih držav od pričetka vojne v Evropi ter dokazuje, da si je Amerika določila iztrčiti v sporu zaželeno zadnjo besedo. (Piccolo.)

Stavka v ameriških premogovnikih

Washington, 17. nov. s. Pogajanja za ureditev sporov, ki so nastali v zvezi s stavkovnim gibanjem v ameriških rudnikih, so se snoči končala brez sporazuma. Vodja delavstva Lewis je izjavil, da 53.000 rudarjev danes ne bo prišlo na delo.

New York, 17. nov. s. Predsednik zveze delavskih strokovnih organizacij John L. Lewis je v razgovoru s predstavnik tiska izjavil, da je predsednik rudarske strokovne organizacije sporočil, da se na današnji dan ne bo obnovilo delo v premogovnikih, v katerih je izbruhnila stavka. Pripomnil je, da bo še danes predsedniku Rooseveltu poročal o negativnem rezultatu pogajanj za ureditev spora, ki je dovedel do izbruha stavke v premogovnikih.

Požar v ameriški letalski tovarni

Washington, 17. nov. s. V Portworthu je v neki tovarni letal izbruhnil požar, ki se je naglo razširil na več objektov. Napravl je za več stotisoč dolarjev škoda. (Piccolo.)

Nesreča ameriškega bombnika

New York, 17. nov. s. V državi Maine je padel na zemljo dvomotorni bombnik, čegar ostanke so našli po dolgem iskanju. Stirje člani posadke so se ubili.

Brazilska vojska je določena zgolj za obrambo

Rio de Janeiro, 17. nov. s. Šef generalnega štaba brazilske vojske general Goes Monteiro je o priliki izročitve meča, ki mu ga je poklonilo argentinsko vojno ministrstvo, izjavil, da si je generalni štab brazilske vojske nadel taktične naloge, ki se tičejo izključno le državne obrambe. Tu-

di orožje, ki ga je prejela brazilska vojska, je namenjeno samo obrambi in ne napadom.

Angleški minister za delo napoveduje nove omejitve

New York, 17. nov. s. V govoru, ki ga je imel v Middleboroughu, je angleški minister za delo Bevin dejal med drugim, da mora angleški narod pričakovati še strožje vladno nadzorstvo od dosedanjega. Prihodnje leto ne bo smela Anglija smatrati nobene naloge za nemogočo in se ne bo mogla izgubljati v razpravah o dobičkih in plačah. Po teh besedah, ki odkrivajo zaskrbljenost angleških državljanov, je Bevin napovedal nove ukrepe v zvezi s pomanjkanjem delovne sile in s pomanjkanjem ljudi za armado.

Protangleško razpoloženje med Arabci

Bukarešta, 17. nov. s. Po informacijah, ki prihajajo z bližnjega vzhoda in ki jih objavlja list »Seara«, je v arabskem svetu veliko nezadovoljstvo, ker se v tamkajšnjih političnih krogih prav dobro zaveda procesa postopnega razbitja britanskega imperija. Iste informacije ugotavljajo nadalje, da Arabci z nestrpnostjo

pričakujejo trenutka, ko bodo mogli poglobiti svoje protiangelsko delovanje. Ankara, 17. nov. s. V osmanskih političnih krogih govore, da je emir Abdulah došel na svojega začasnega namestnika med njegovim obiskom v Bagdadu drugorojenega sina Naifa in ne, kakor bi bilo pričakovati, prvorojenca emirja Talala. Te vesti potrjujejo govorice, ki se že nekaj časa širijo o nasprotjih med očetom in sinom. Emir Talal je namreč vedno nasprotoval politiki svojega očeta Abdulaha.

Angleško nasilstvo v Indiji

Bangkok, 17. nov. d. Poročila, ki so dospela semkaj iz New Deihja v Indiji, ponovno izpričujejo skrajno brezobzirnost britanskih oblasti v Indiji nasproti domačemu indiskemu prebivalstvu. Po teh vesten je bilo samo v Bengaliji okuženih v je, ponovno 211 Indov, dočim je bilo nadaljnjih 114 domadnov obojnih da ne smejo zapustiti svojih bivališč. V bengalskih ječah drže britanske oblasti razer tega že od prej 281 raznih političnih jetikov.

Italija in Nemčija na velesejmu v Smirni

Ankara, 17. nov. s. Listi objavljajo, da sta Italija in Nemčija prijavili svoje sodelovanje na velesejmu v Smirni leta 1942.

Gospodarstvo Italijanska težka industrija

Italijanska vlada je pred osmimi leti, ko e bilo treba izvesti sanacijo raznih velikih gospodarskih podjetij, ki so prišla v težkoč zaradi gospodarske krize, ustvarila posebno ustanovo za industrijsko obnovo »Istituto per la Ricostruzione Industriale« (IRI). Ta ustanova se je predvsem posvetila sanaciji italijanske težke industrije. Za njeno financiranje je ustanovila posebno finančno družbo Finsider (Società Finanziaria Siderurgica). Ustanova IRI si je v tej dobi ustvarila mogočen industrijski koncern, ki poleg težke industrije obsega tudi plovbo, ladjedelništvo ter številna podjetja oboroževalne industrije, industrije celuloze in gumija. Družbe pri katerih je ta državna ustanova udeležena, obsegajo 44 % celotne glavnice vseh italijanskih delniških družb. Ustanova IRI se italijanska vlada poslužuje zlasti pri diriganju celotne produkcije in v prizadevanju, da se produkcijo čim bolj spravi v sklad z avtarktičnimi stremiljenji v okviru korporacijskega sistema. Preko ustanove IRI daje italijanska država znatnemu delu industrijskih podjetij iniciativo, zlasti za nove investicije, za gradnjo novih podjetij, vrhu tega pa preko te ustanove dopolnjuje in podpira privatno iniciativno v zvezi s finančnim in investicijskim, a postavitvijo vodilnih uradnikov in svetovalcev.

Finančna družba Finsider, ki spada pod okrilje ustanove IRI, je nedavno objavila letno poročilo, iz katerega sledi, da družba kontrolira 75 % domače proizvod-

nje surovega železa ter 45 % proizvodnje jekla. Vrednost industrijskih naprav skupine Finsider je od ustanovitve narasla od 800 na 4600 milijonov lir. Štiri glavna podjetja te skupine so železarne Ilva, Terni, Daimone in Acciaierie di Cornigliano. Te štiri družbe so lani dosegle 145 milijonov lir čistega dobička (prejšnje leto 117), od katerega so izplačale delničarjem 136 milijonov lir.

Kakšno vlogo zavzema skupina Finsider v skupnem italijanskem gospodarstvu, nam priča podatki o številu zaposlenega delavstva. To število je lani naraslo na 79.584 delavcev, ki jim je bilo na mezdah izplačanih 875 milijonov lir. Poročilo navaja, da je lani uspešno napredovalo izvajanje programa novih industrijskih naprav in novih vodnih sil, navzlic oviram vojne dobe. Ugoden je tudi položaj družbe »Fenimine«, ki se uspešno udeležuje v italijanskem rudarstvu in v pridobivanju kovin, družbe »Rimifera«, ki je izsledovanje novih rudnih ležišč razširila od 21 na 24 krajev v Italiji in v vzhodni Afriki, ter družbe »Feralba«, ki ima že 50letno koncesijo za izkoriščanje ležišč železne rude v Albaniji.

Letni računski zaključek same skupine Finsider pa izkazuje za leto 1940/41 povečanje čistega dobička od 74,8 na 126,9 milijona lir. Iz tega dobička bo finančna družba Finsider izplačala 6,5 % dividendo na glavnico, ki znaša 1800 milijonov lir.

Davki in oboroževanje v Zedinjenih državah

Ameriški kongres je šele pred tedni odobrili nove davke, ki naj prinesejo na leto 3 1/2 milijarde dolarjev dodatnih dohodkov, in že je ameriški zakladni urad predložil kongresu nov predlog za nadaljnje nove davke. Vrsta novih davkov in povšajanja obstoječih se je v Zedinjenih državah pričela lani v juniju, ko je bil uveden nacionalni obrambni davek z donosom 1 milijarde dolarjev. V oktobru istega leta je bil uveden davek na vojne dobičke, čigar donos je bil prav tako ocenjen na 1 milijardo dolarjev. Letos v septembru je kongres, kakor rečeno, odobril vrsto novih davkov s skupnim donosom 3 1/2 milijarde dolarjev. Najnovejši predlog, ki je bil dostavljen kongresu, postavlja v senco vse dosedanje, saj predvideva nove dohodke v višini 4,8 milijarde dolarjev, in sicer predvsem s povšajanjem »topenja« dohodnine. Poleg tega je ameriški zakladni tajnik Morgenthau napovedal občutno povšajanje prispevkov za socialno zavarovanje, in sicer predvsem na breme podjetij. To povšajanje prispevkov pa ima predvsem namen doseči večje dohodke socialnega zavarovanja, ki naj bi jih potest ustanove socialnega zavarovanja porabile za nakup državnih posojil. Predvideno je tudi znatno povečanje kroga zavarovancev na okrog 80 milijonov.

Pri presoji gornjih števk je treba upoštevati, da so znašali vsi zvezni dohodki Zedinjenih držav v letu 1939/40 54 milijarde dolarjev in v letu 1940/41 7,6 milijarde dolarjev. Za tekoče leto pa je predvideno v proračunu 13 milijard. Navzlic ogromnemu povečanju na dohodki še daleč ne krijejo izdatkov, ki so za tekoče leto predvideni v višini 25 milijard dolarjev.

»Neues Wiener Tagblatt« objavlja v zvezi z ameriškim finančnim članek pod naslovom »Igra z velikimi številkami«, v katerem navaja, da so krediti za oboroževa-

nje od maja 1940 do maja 1941 dosegli 35 milijard dolarjev; k temu pa je pristeti 7 milijard za pomoč Angliji in 6 milijard za izgraditev mornarice dveh oceanov, kar da skupaj 48 milijard. Pri teh številkah pa je upoštevati, da za potek oboroževanja niso odločili samo krediti, temveč je še bolj odločilna sposobnost ameriške industrije. Tu pa nastajajo ovire v proizvodnji zlasti v strojni industriji, kjer hudo primanjkuje strokovnih delavcev, pa tudi v drugih strokah. Zato so zneski dobavljivih pogodb mnogo manjši kakor krediti, ki jih je odobrila kongres. Tako so bila do aprila t. l. oddana naročila šele za 12,4 milijarde dolarjev.

Omenjeni list primerja tudi višino kreditov za oboroževanje z narodnim dohodkom Zedinjenih držav, ki se za tekoče leto ceni na 84 milijard nasproti 76, 69 in 62 milijardam v prejšnjih treh letih. 45 milijardam v najslabšem letu 1933 in 80 milijardam v konjunktornem letu 1929. Dejanski oboroževalni izdatki so znašali leta 1939 2 %, lani 3 %, letos pa bodo znašali 10 % narodnega dohodka. V novem proračunskem letu 1941/42 pa bodo upoštevajoč dodatni proračun 6 milijard, dosegli 18 % narodnega dohodka.

Najvišja meja zadolžitve Zedinjenih držav je bila z zakonom z dne 19. februarja t. l. določena na 65 milijard dolarjev. V zadnjem času je zadolžitve dosegla 52,5 milijarde, nasproti 40,9 milijarde ob začetku sedanje vojne. V teku vojne se je torej ameriški državni dolg povečal za 11,6 milijard dolarjev. Kakor vse kaže, ameriški vladi ni uspelo povečati dotoka kapitala v svrhc nove zadolžitve z emisijo novih državnih obveznic Ker mobilizacija prihrankov po začetnih uspehih ne daje več zadovoljivih rezultatov, razmišljajo na pristojnih mestih o uvedbi prisilne štednje.

Gospodarske vesti

— Prodaja oblačilnih predmetov. Visoki komisariat obvešča, da je z objavo naredbes predpisal za racionalno oddajo manufaktur, oblačilnih predmetov in obuvice (Službeni list z dne 8. novembra) prestala veljati zapora prodaje omenjenih predmetov, ki se zato lahko prolaajo proti predložitvi osebne nakaznice (ki so že razdeljene prebivalstvu) in v nekaj točk, določenih za vsak posamezni predmet in za vsako štirimesečje, skladno s predpisi, ki jih vsebuje omenjena naredba. Trgovci pa je vedno dolžan, da zahteva od kupcev osebno legitimacijo in da vpiše prodajo v poseben register v skladu z določili naredbes Visokega komisariata št. 123 (Službeni list z dne 11. oktobra t. l.).

— Nov delniški kapital v Italiji. Po statistiki zavoda Banca Commerciale Italiana se je skupna delniška glavnica italijanskih delniških družb povšajala v septembru za 219 milijonov lir (lani za 159); od tega je bilo 118 milijonov vplačanih v gotovini. V devetih mesecih letošnjega leta je skupna glavnica delniških družb narasla za 2804 milijone lir (lani za 1714).

— Pred obnovo železnice preko Balkana. Italijanska letalska družba Ala Sittoria namerava obnoviti promet na značni progi Rim—Brindisi in na balkan-

ski progi Tirana—Solun—Sofija—Bukarešta.

— Razpis ustanove Friderika Homana. Trgovinsko-industrijska zbornica v Ljubljani razpisuje za leto 1941 iz Friderik Homana ustanove 12 podpor po 76 lir. Upravičeni do teh podpor so obubožani trgovci na ozemlju Ljubljanske pokrajine. Podpore prejemajo samo oni bivši trgovci, ki so obubožali zaradi bolezni, nesreče ali poslovne nezgode, toda brez lastne krivde. Rok za vlaganje prošnje je do 10. decembra 1941. Nekolkovane prošnje morajo biti opremljene s potrdilom občine o prisilnem siromastnem stanju kakor tudi s potrdilom krajevnega pristojnega združenja trgovcev. Združenje trgovcev overava prošnje kakor tudi potrjuje, da je prošilec bivši trgovec in da je obubožal zaradi bolezni, nesreče ali poslovne nezgode.

— Obnoveitev porušeni železniških mostov na Dunavu in Dravi. V teku vojne v aprilu sta bila porušena dva važna železniška mostova preko Dunava in Drave. Most preko Drave, Dunav in Drava tvorita danes mejo med Madžarsko in Hrvaško, zato je bil za obnovo teh mostov potreben sporazum med obema vladama. ki je bil te dni dosežen na tej osnovi. Da bosta obe vladi nosili polovico stroškov Gre za železniški most med Novim Sadom in Petrovaradinom na progi Beograd—

Budimpešta in za most med Bogojevim in Daljem na progi Vinkovci—Subotica. Glede teh dveh mostov je med obema vladama prišlo do sporazuma, po katerem bo prvega gradila madžarska tvrdka ing. Csonka, drugega pa madžarska tvrdka Mavag. Najprej bo treba dvigniti železne konstrukcije, ki leže v vodi. nato pa oba mostova na novo postaviti. Most preko Drave na progi Zagreb—Budimpešta med Koprivnico in Gyekenyesom pa se že na novo gradi. Ta most gradijo hrvatske in madžarske tvrdke skupaj.

— Povišanje poštne pristojbine na Hrvaškem. V nedeljo so na Hrvaškem stopile v veljavo nove poštne pristojbine. Poština za običajno pismo do 20 g znaša 3 kune, za vsakeh nadaljnjih 20 g 0,50 kune, za dopisnice 1,50 kune. Tudi ostale poštne pristojbine so povišane, prav tako telefonske pristojbine (za 50 %). Naročnina za telefon ostane v Zagrebu in Osijeku sicer nespremenjena, toda naročnik mora za vsak pogovor plačati 1 kuno (dolej 0,50 kune za vsak pogovor preko določene številke). Brzojavna pristojbina znaša 1,50 kune za besedo.

— Predpisi za hranilne vloge na Hrvaškem. Hrvatska vlada je izdala zakonsko odredbo o hranilnih poslih, po katerih se hranilne vloge delijo v redne vloge, vezane vloge in vloge na pokaz, ki se godijo samo na tekočem računu. Z redne vloge more vlagatelj mesečno dvigniti do 10 %; le če znaša vloga manj kot 50.000 kun, sme dvigniti mesečno po 25 %. Če ni drugače dogovorjeno se smatra vsaka vloga kot redna vloga, ki se da odpovedati v celoti ali deloma z odpovednim rokom najmanj treh mesecev. V času odpovednega roka vlagatelj nima pravice razpolagati z odpovedanim zneskom. Kot vezane vloge se smatrajo vloge, s katerimi more vlagatelj razpolagati samo po preteku odpovednega roka, ki lahko teče od dne vlaganja ali od dne odpovedi. Olpovedani znesek se mora dvigniti v štirinajstih dneh po preteku odpovednega roka, sicer se pretvori v redno vlogo. Državni zakladni minister določa s posebno naredbo višino obrestne mere za vsako vrsto vloge. Do nadaljnjega je določena za redne vloge obrestna mera 3,5 %. Za vezane vloge z odpovednim rokom do treh mesecev znaša obrestna mera 1,5 %, za vezane vloge z odpovednim rokom do 6 mesecev 3 %, in za vezane vloge z odpovednim rokom 6 mesecev in več 4 %. Vloge na pokaz se obrestujejo po 1,5 %. Za vloge, ki predstavljajo matematične rezerve zavarovalnih ustanov smejo denarni zavodi plačati 4,5 %, za pupilne vloge pa največ 4 %. Na podlagi rednih in vezanih vlog smejo denarni zavodi dajati posojila za čas odpovednega roka, računati pa morajo najmanj 2 % do največ 3 % več obresti kakor znaša obrestna mera za določeno vlogo. Od obresti, ki se plačajo na vloge morajo denarni zavodi odbiti vse davke in pristojbine, ki obremenjujejo vlogo ali obrestni dohodek. Obresti se zaračunajo polletno. Zakonska odredba predvideva kazeno do 500.000 kun za denarne zavode, ki bi postopali v nasprotju s to odredbo. Doseganje vloge se presoja po dosedanjih dogovorih med vlagatelji in denarnimi zavodi, po enem mesecu pa se pretvori v redne vloge, če se vlagatelj drugače ne dogovori z denarnim zavodom.

— Postopanje za vtihotapljenimi dinarskimi novčancami na Hrvaškem. Hrvatska vlada je izdala zakonsko odredbo o postopanju z dinarskimi novčancami, ki so bile vnesene iz inozemstva na področje Hrvatske. Vse osebe, ki so do proglasitve te odredbe predložile v zamenjavo dinarske novčanice ali jih bodo predložile v bodoče, morajo na zahtevo državnega zakladnega urada dokazati, da so določene novčance njihova lastna imovina ali imovina tuzemcev, za katere so denar hranili. To morajo dokazati v roku, ki ga oredi državni zakladni urad, ki pa ne sme biti daljši kakor 6 mesecev. Dokazati morajo tudi, da je ta imovina nastala bodisi od dohodkov iz tuzemstva ali od vnovčenja lastnih predmetov v tuzemskem prometu, od inkasa tuzemskih računov ali od inkasa računov od inozemcev, kolikor je bila protivrednost terjatve sprejeta v skladu z devizno-valutnimi predpisi. Isti dokaz morajo na zahtevo državnega zakladnega urada podati fizične osebe, ki so po 10. aprilu brez posebnega pravnega naslova položile ali bodo še položile na kakršenkoli način zneske v dinarski vrednosti ali jih dale v polog fizičnim ali pravnim osebam. Ako predložitelj v določenem roku ne dokaže lastništva se smatra, da je bil denar protizakonito vnešen v področje države Hrvatske in se zapleni v korist države. O tem izda ološčbo državni zakladni urad po svobodni oceni. V izjemnih primerih, če se dokaže, da je bil predložitelj v dobri veri, lahko državni zakladni minister odredi, da se zaplenjene dinarske novčance lahko vrnejo.

— Slovaški zakon o upravnih svetnikih. Slovaški parlament je sprejel zakon o članstvu v upravnih in nadzorstvenih svetih, ki določa, da sme določena oseba imeti največ pet mest v upravnih in nadzorstvenih svetih. Višina taniem mora biti v določenem razmerju z izdatki družbe za socialne svrhe. Narodni poslanci in državni nameščenci smejo postati člani upravnih in nadzorstvenih svetov le po predhodni odobritvi. V upravnih in nadzorstvenih svetih delniških družb sme biti le polovico inozemcev.

— Srednja vinska letina na Madžarskem. Lani je imela Madžarska izredno slabo vinsko letino, ki je dala le tri četrti milijona hektolitrov vina, medtem ko je prejšnja leta znašala povprečje pridelka 3,2 milijona hektolitrov. Po uradnih cenitvah tudi letošnja letina ne bo dosegla povprečja, vendar bo trikrat večja nego je bila lani in bo dala 2 do 2,5 milijona hektolitrov.

— Grčija je zaplenila pridelek fig in rozin. Iz Aten poročajo, da je grški minister za prehrano zaplenil ves letošnji pridelek fig in rozin, ki se bodo smele prodajati le z oblastnim dovoljenjem.

— Grške radijske postaje je prevzela družba Telefunken. Grška vlada je sklenila z berlinsko družbo Telefunken pogodbo, po kateri je dobila ta družba izključno pravico postaviti v Grčiji radijske postaje in izkoriščati take postaje. Pravico po tej pogodbi je družba Telefunken odstopila novoustanovljeni grški radijski družbi, ki je že prevzela atensko oddajno postajo in bo njena jakost povečana od 15 do 70 kilovatov. Vodila jo bo v lastni režiji. Ko bodo razmere dopuščale, bo nova družba zgradila še novo oddajno postajo v Solunu.

Domovinska pravica Slovencev na Hrvaškem „Narodne Novine“ so objavile posebno zakonsko odredbo

V hrvaških službenih »Narodnih Novinah« je bila 12. t. m. objavljena zakonska odredba o pridobitvi domovinske pravice oseb iz Slovenije. Odredba določa dobesedno naslednje:

§ 1. Osebe iz bivše Slovenije, stalno nastanjene na področju Nezavisne Države Hrvatske, ki doslej niso imele domovinske pravice v nobeni občini ND Hrvatske, pridobijo domovinsko pravico v občini svoje bivališča, ako to od dotične občine zaprosijo z uveljavljeno vlogo v dobi šestih mesecev po uveljavljanju te zakonske odredbe.

§ 2. Osebe iz bivše Slovenije, presejane na področje ND Hrvatske s področja, ki je bilo sestavni del bivše kraljevine Jugoslavije, pridobijo domovinsko pravico v tisti občini, v kateri so trajno nastanjene.

§ 3. Občine so dolžne izdati listino o pridobitvi domovinske pravice osebam, navedenim v § 1., v roku enega meseca po prejemu vloge, onim, ki so navedeni v § 2., pa v roku enega meseca po uveljavljanju te zakonske odredbe osebno po preselitvi.

Zaključni § 4. določa, da je stopnja pričujoča zakonska odredba v veljavo z objavo v »Narodnih Novinah«, izvršiti pa jo mora notranje ministrstvo. Zakonsko

odredbo so podpisali poveljnik dr. Ante Pavelić, ministar notranjih zadev dr. Andrija Artuković in ministar za pravosodje in bogoužje dr. Mirko Puk.

Državljanstvo v pokrajinah, ki so jih zasedli Nemci

Nemško državljanstvo pridobijo z veljavnostjo od 14. aprila 1941 bivši jugoslovanski državljani nemške narodnosti, ki so ta dan prebivali na Spodnjem Štajerskem, na zasedenem Koroškem ali Gorenjskem, ali so tam imeli svojo domovinsko pravico, kakor tudi tisti Nemci, ki so bivali tod, a niso imeli nobenega državljanstva. Nemško državljanstvo na preključno dobijo bivši jugoslovanski državljani nemške ali sorodne krvi, kakor tudi tisti, ki so brez državljanstva a so nemške ali sorodne krvi in so 14. aprila 1941 prebivali na Spodnjem Štajerskem, zasedenem Koroškem in Gorenjskem. V varstvo nemške države preidejo bivši jugoslovanski državljani, ki so bivali 14. aprila na Spodnjem Štajerskem, zasedenem Koroškem in Kranjskem in ki nemškega državljanstva ne dobijo na podlagi prejšnjih dveh določb ali pa ga izgubijo s preključem. Pogoj za tako pripadnost je, da prizadeti bivajo v okviru Nemčije.

Ivana (49 let, Studeno); Knöspeler Ivan, sin Ivana (18 let, Kočevje ok.); Knöspeler Edvard, sin Ivana (16 let, Kočevje ok.); Knöspeler Josipina, hči Ivana (13 let, Kočevje ok.); Kump Rudolf, sin Ivana (15 let, Kočevska Reka); Petschauer Josip, sin Ivana (176 Kočevje ok.).

Na podlagi § 15. navodil za izvedbo italijansko-nemškega sporazuma morajo morebitni upniki zgoraj naštetih oseb (iz 2. seznama) prijaviti v dveh tednih od dne objave v »Službenem listu« (od 12. novembra) svoje terjatve iz katerega koli naslova Visokemu komisariatu za Ljubljansko pokrajino. Pobotnemu uradu za dolgove in terjatve Ljubljana, Rimski trg, Justična palača, soba št. 19.

Poslednja pot dr. Stanka Lapajneteta

Množica občinstva, ki se je v nedeljo ob 15. zbrala ob blizu in daleč, da univ. prof. dr. Stanka Lapajneteta spremlja na njegovi poslednji poti iz kapelice sv. Nikolaja na Zalah do Sv. Križa, je nazorno izpričala, kako priljubljen in spoštovan je bil pokojnik v vseh krogih naše javnosti. Poleg drugih odličnih predstavnikov so pogrebu prisostvovali rektor univerze dr. Milko Kos z dekani vseh fakultet in častno zbranim profesorom zborom pravne fakultete, zastopniki odvetniške in notarske zbornice, predstavniki naših sodišč ter pravnih služb organizacij in ustanov, pa številno zastopstvo akademske mladine, zlasti pokojnikovih slušateljev, poleg ostalega občinstva pa je bilo številno zastopstvo zlasti naše ženske, ki šteje vdovo gospo Vido v svojih organizacijah med najboljšje sodelavke. Na Zalah se je od univ. prof. dr. Lapajneteta v srce segajočimi besedami poslovil rektor dr. Kos, člani Akademike pevskega zbora pa so zapeli žalostno. Visokošolci pevci so zapeli še pri žalnih obredih v kapeli sv. Križa in pa ob odprtem grobu, kjer sta nepozabnemu pokojniku izrekla poslovilne besede še dekan pravne fakultete dr. Henrik Steska in imenu njegovih tovarišev z univerze in pa zastopnik slušateljev-juristov. Sreli mrkega žinskega popoldneva so nato zagrmle grude na krsto. Prof. dr. Stanka Lapajneteta ohranimo na veke časten spomin.

Zdravstvena pot H'gienskega zavoda po Beli Krajini

Higijski zavod iz Ljubljane pod vodstvom dr. Ivana Pirca in šefa socialnega oddelka gospe dr. Malke Šimševje je napravil našim krajem v Vinskih in Polanski dolini veliko uslugo s tem, da je poslal del svojega zdravstvenega osebja z zelo marljivim zdravnikom dr. Salamunom na čelu v naše kraje. Zvesto in neumorno je pomagala zaščitna sestra gospa Sonja Klemenčičeva.

V Dragatušu pri Črnomlju so bila predavanja, filmske predstave in obiski bolnikov, enako tudi v Vinici ter nazadnje v Starem trgu ob Kolpi. Posebno Stari trg je želel čuti besedo iz zdravniških ust, da bi se pravilno poučil o zdravljenju najpogostejših bolezni, ki se tu večkrat pojavljajo in zahtevajo včasih tudi nepotrebnih žrtve. Na omenimo snov najzavnejših predavanj: higiena matere, nega dojenčka in njegova prehrana, zdravje rodu, higiena domačije ter o jetiki in o nalezljivih boleznih, ki se pojavljajo med našim ljudstvom. Da so bila predavanja še bolj zanimiva, so jih izpopolnile filmske predstave.

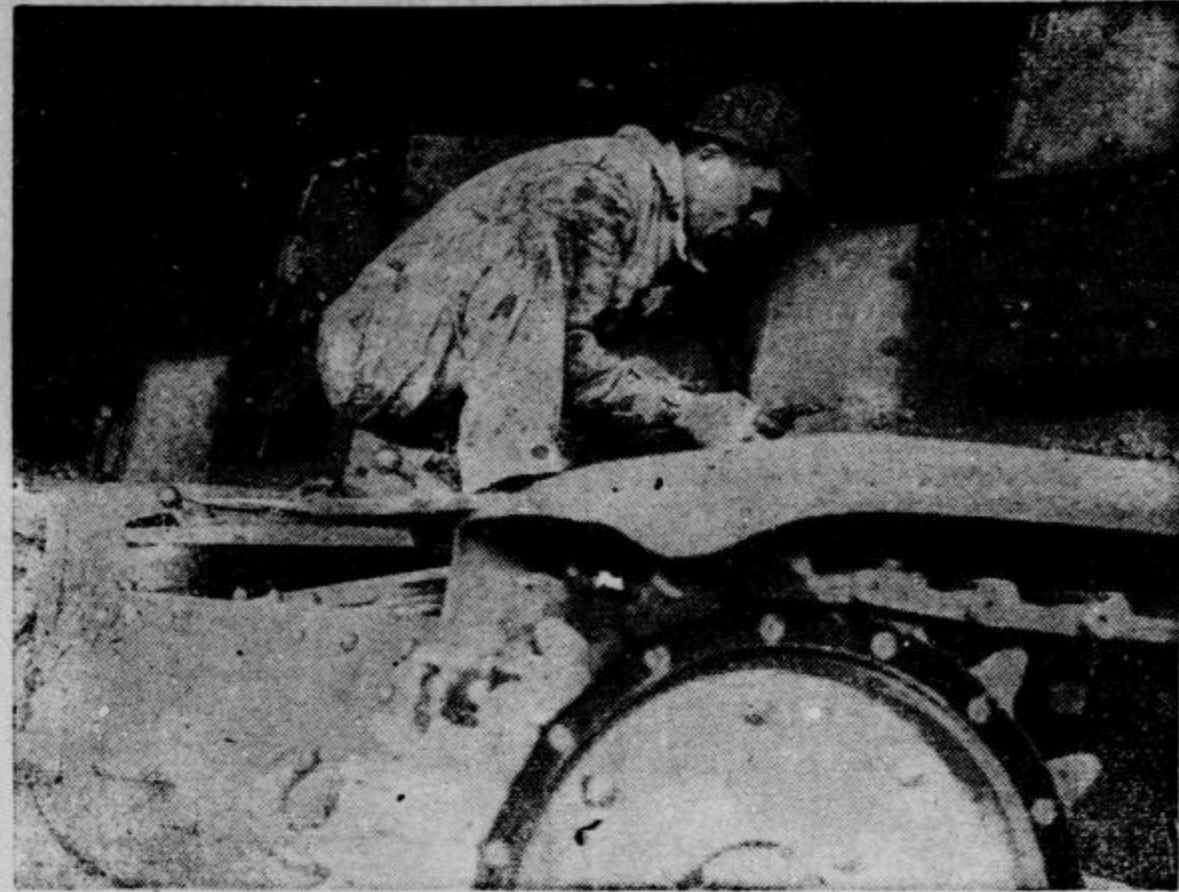
Vseh zdravniških posetov je bilo 350, brezplačna ambulanta in pregledi vseh šoloobveznih otrok. Zdravstvena turneja je vsestransko uspešna. Ljudstvo naših krajev je prirediteljem tega zdravstvenega poslanstva nad vse hvaležno in si želi še več podobnih predavanj. K. D.

Bilo je v starih dobrih časih. Pritisnila je zima in gospod stotnik mečnarsko garde je opazil, da ima stražar česniga za polovico krajšo kučmo. Pa je stražar česniga hrz pojasnili: »Moja žena mi je rajši napravila rokavice!«

vi, slični porcelanu. Pozneje so ga prevzeli vsi evropski jeziki v svoj slovar.

Kitajci, genialni tehniki že od davnine, so izumili okoli osmega stoletja po našem štetju umetno mešanico, iz katere so izdelovali svoje čudovito, znamenito posodje. Ta zmes je bila sestavljena iz naslednjih snovi: iz čiste glinice, ki je bila in se imenuje tudi porcelanka ali kaolin, dalje kremenjaka in živa; iz te mešanice so pridobivali belkasto, gostjato, prosojno in lepljivo snov, katero so v pečeh tako močno žgali, da se je izpremenila v medlo, hrupavo, trdo in krhko snov, ki se je na prelomnicah bleščala, kakor da bi bila polščena. Temu surovemu porcelanu so pozneje dali ime biscuit, čemur bi se po naše prilegal izraz črepanja. Privrkat žganorbo so izgladili, jo prepletkali z osteklenino ali glazuro in ponovno žgali; tako je nastal pravi porcelan. Ta postopek je postal z malimi izjemami še do danes isti: porcelansko testo, sestojelo iz čiste glinice, zmletega kremenjaka in živa, katerega pri mešanju v določenem razmerju porcelanki, vlijemo v nalašč za to pripravljene modele iz mavca, kateri imajo vtisnjene oblike skodelic, skled, vaz in podobnega, kar pa želimo izdelati; ker je porcelansko testo gosto tekoče, sede trdnost snov enakomerno na izdobljeno obliko ter tvorijo vnanjo plast nove posode, redkejša snov pa se nabere v sredini in tvori notranjo plast novega predmeta; tekočino nato odlijemo in dobimo na ta način votlino nove posode. Nekoliko utrjeno testo zdaj izluščimo iz modela, ga na zraku primerno osušimo, naškrbimo in najprej v pečnici izgladimo s sarkomom, poliramo, predelamo in popravimo ter privrkat žganorbo v srednje vroči peči. Tako pridobljeno črepanje

Industria pesante italiana: fabbricazione di carri armati — Italijanska težka industrija: tako izdelujejo oklopne vozove,

Kesanje in poboljšanje je potrebno... Sličice z razprav o previsokih cenah

Ljubljana, 17. novembra.

V razpravi dvorani št. 79. ljubljanskega sodišča so se v četrtek dopoldne nadaljevale razprave zaradi navijanja cen. Pred sodnika je moral 14 obtožencev in obtoženka. Izrečenih je bilo nekaj obsodb nekaj oprostilnih sodb, nekaj razprav pa je bilo preloženih na nedoločen čas.

Med bolj ali manj dolgočasnimi primeri je moral sodnik poedinec reševati tudi nekaj zanimivejših primerov. Preden je stopila žena srednjih let, ki se ji je takoj videlo, da je je samo kesanje. Obtoženka je očitala, da je 20. septembra v svoji branjariji prodajala česen po 7 lir kilogram, medtem ko je bila makamirna cena določena na 6,20 krog kg. V obtožnici je navedla, da je obtoženka prav dobrega slovesa in da nima ne otrok ne premoženja. Ko jo je sodnik vprašal, kaj misli na vse to, je odgovorila: »Sem začela in zadolžena. Česen sem drago kupila. Prodajala je račune, iz katerih je bilo razvidno, da je 1. septembra res kupila česen po 7 lir kg. »Ne smete dražje prodajati.« je naglasil sodnik, »vendar Viskij Komisar posreduje poudariti, da se ne sme dražje prodajati, na vsakem ceniku je to predpisano!« »Gospod sodnik, nikdar ne bom več dražje prodajala.« se je resnično pokesala obtoženka v stiski. »Toda reva sem, živeti moram.«

»Zakaj pa ne skušate kaj drugega delati, ko vam branjarja ne nese? Dobite si kje kakšno službo, je blagohotno svetloval sodnik. »Saj tudi služim, pa še nič ni.« je po troje rekla obtoženka. Sodnik je opravil še nekatere formalnosti. Potem se je obrnil k obtoženki z besedami: »Ali se res mislite poboljšati?« — »Res, gospod sodnik.« je svečano zatrdila. Potem je sodnik z besedami »Poslušajte sodbo!« vstal in za njim vsi prisotni. Ko je bral za obtoženko očividno sila učene besede, jo je poslušal jok. Sodba se je glasila: 7 dni zapora, 150 lir denarne kazni, povprečnine pa oproščene. Ker pa je bila obtoženka prvič na sodišču in se je resnično pokesala, je sodba le pogojna za dveh let. Državni tožilec ni vložil priziva.

Zanimiva je bila razprava proti nekemu mlademu mesarskemu pomočniku, ki mu je obtoženka očitala, da je 10. maja prodajal jagnjetino po 15,20 lire kg, teletino pa po 11,40 lire kg. Odločno je vedel povedati: »Vedno sem prodajal po maksimalnih cenah!« — »Nikar gospodarja ne štite!« je strogo opozoril sodnik in poklical prvo pričjo, mlajšo gospo. Ta je razločno izpovedala, da je teletino plačala po 11,40 lire kg, jagnjetino pa po 15,20 in da je bila cena jagnjetini sedem dni prej za polovico nižja, čemur se je gospa zelo čudila. Cene da je določil obtoženec, mojstrovna žena pa je stala zvraven. Nadalje je izjavila, da so se tudi druge stranke pritoževale in da je neka gospa celo jokala, ker ni mogla mesa tako drago plačati. Na ceniku so bile maksimalne cene, po katerih pa se meso ni prodajalo. »No, ali se zdaj spominjate?« se je obrnil sodnik k obtoženci. In ta je spet izustila že tradicionalni odgovor: »Vedno po maksimalnih cenah!« Ker obtoženec

še ni bil kaznovan, ga je sodnik obsodil le na 7 dni zapora in 200 lir denarne kazni.

Zaradi jaje in krompirja je morala pred sodišče neka gospodična, poslovodkinja v materini trgovini. Oboje da je prodajala po višjih cenah. Obtoženka se je zagovarjala: »Jaje se nisem stavila na prodaj, prav tako ne krompirja. Vendar pa je treba imeti tudi nekaj dobička,« je zgovorno končala. »Ne gre za dobiček, gre za maksimalne cene!« je strogo opomnil sodnik. »Gospod sodnik, prav takrat je prišel tržni nadzornik v trgovino, ko sem jajca in krompir prekladala,« je pripomnila obtoženka. »To je res, smo la in ne reča,« je menil sodnik, »da pride tržni nadzornik prav takrat nadzorovat, ko so sporni predmeti v trgovini. Nešteto takih primerov smo že imeli!« Obtoženka je zašla v protislovje, nekaj je sodnik obsodil na 10 dni zapora, 300 lir denarne kazni in 114 lir povprečnine.

Sedila je razprava proti neki branjevki brez premoženja, ki mora skrbeti za nedolžnega sina. Nje je obtoženka očitala, da je 5. septembra prodajala hrushke prve vrste po 5 lir kg, čeprav je bila cena določena na 4,10 lire. Obtoženka je naprej predložila sprčo, da je bila usodnega dne bočna, kar pa je bilo takoj ovrženo. »Nisem vedela za cenike,« se je branila. »Saj jih dnevnik točno prinašajo!« je pripomnil državni tožilec. »Gospod sodnik, zaenkrat oprostite,« je skesano poprosila obtoženka. »Ne morem oprostiti,« je dejal sodnik, »soditi je treba po zakonu.« Sodba: 7 dni zapora in 200 lir denarne kazni, povprečnine pa je bila oproščena.

Dogeni klavne živine

Prehranjevalni zavod Visokega Komisariata za Ljubljansko pokrajino priredi v prihodnjem tednu tele dogone za klavno živino:

v torek, 25. t. m. v Novem mestu,
v torek 25. t. m. v Trebnjem,
v sredo 26. t. m. v Grosupljem,
v sredo 26. t. m. v Logatcu.

Zemlja

Ti silna, velika, iz skaj zgrajena, v cvetovih bujna, v tajnosti odeta, ti blagoslovljena in ti prokleta, iz vekov v veke si plodna žena.

Od vseh svetov nam v plen si izročena, ki blisk te orje in — v vihar zajeta — zdaj v veličast si sončnih žarkov speta, a v pesek zdaj nemohno si zdrobljena.

V prah je življenje črva me pehalo: tu gini, stop brezupno ali snuj! — življenje, hvala ti, saj naklonilo

zemlji si košček mi; Glej, tu domuj in, bednik, eno le imej zdravilo: ti sam se bori in ti sam zmaguj!

Rastislav.

Ga. G. Kurnikova 60 letnica

Danes praznuje ga. Gizela Kurnik, roj. Wefmifovsky, daleč od svojega rodnega kraja svoj 60. rojstni dan v krogu svojih peterih otrok.

Jubilantka se je rodila 18. novembra 1881 v Poleševicah na Moravskem. Ze v svoji mladosti se je jubilantka udeleževala pri mnogih društvenih in organizacijskih na kulturnem in socialnem področju. Poročila se je v Dunajskem Novem mestu s Karlom Kurnikom, po rodu iz Sv. Lenarta

v Slovenskih gorah. V naše kraje je prišla še pred svetovno vojno, ko je bil njen soprog službeno premečen. Takoj se je seznanila z narodom ter se tudi tu posvetila delu. Bila je med svetovno vojno tri leta predsednica invalidskega društva v Trebnjem. Svoje otroke je vzgojila in jih osamosvojila — kljub temu, da ji je mož umrl v svetovni vojni — sama.

Jubilantka je za svoja leta ne samo duševno, temveč tudi telesno čila in sveža. Iz srca ji želimo prav mnogo zdravih in zadovoljnih let v krogu njenih dragih otrok.

Razgovor o porcelanu zanima vsako gospodinjstvo

Porcelan je ena najplemenitejših dragocenosti vsakega doma, ponos in veselje gospodinjstva. To je krhka in nežna tvarina: tih zvenket, zadušeni vztrik, in že zleti lep, bel krožnik po tleh — in ostane cel! Začudena opazuje gospodinja nerazbiti predmet in komaj sluti, da je slučajno in pametno kupila fin, najboljši in večkrat žgan porcelan, ki je sicer dražji, a se zato ne razbije tako hitro. Celo vrsto let je za žrtvami, po komadih zbirala svoj starinski servis, ali se odrekla vsem mogočim ugodnostim in zabavam, da si je mogla nabaviti celotnega, modernega nadomestila: bila bi večna škoda, ako bi si bila pokvarila težko nadomestljivo garnituro. Kako je zdaj vesela, da jo je muhasta usoda tako nepričakovano obvarovala nezgode. Z ljubeznijo ogleduje svoj servis: lepe skledice, skodelice in krožnike. »Kakšna čudovita, krasna in prosojna snov je porcelan,« si misli. »gotovo ima pestro, pisano, zanimivo in razgibano preteklost. Toda, kako malo vem o njej, kako pomankljivo je moje znanje o postanku in izdelovanju, o porcelanskih vrstah in stilih.« Isto si mnogokrat mislimo tudi mi; kadar pa se na vsiljuje želja po izčrnejšem in podrobnejšem znanju, zmignemo z rameni in pravimo: »Porcelan žganorbo, in drugega nič. Vendar stvar ni tako preprosta. Zato dajmo danes obravnavati vse našete in še druge, neimenovane točke, ki tvorijo združene v eno poglavje: točnejši

naslov, in sicer: Kaj moram vedeti o porcelanu?

Portugalski trgovci so v šestnajstem stoletju prinesli s svetovnih potovanj v oddaljene vzhodnoazijske države, kitajske in japonske porcelanske izdelke, katerim so se Evropeci zelo čudili. Sicer so razen surove, kmečke lončene robe v Evropi že oddavna poznali tudi finejša keramična izdelke — glazirano in poslikano lončeno posodje ter reliefe, iz dobe italijanske renesanse, ki so jih imenovali majolike, po otoku Majorki, odkoder so prišle v Italijo prve umetnine v tej tehniki; majolike so bile špansko-mavrskega izvora in prave mojstrovine umetnega lončarstva, ki jih je odkrivala redka lepota. Velik umetnik v slikanju majolik je bil tudi pri nas znani Luca della Robia. Vendar se imenovano posodje ni moglo meriti s kitajskimi izdelki, ki so bili tako dražestni, lični in nežni, a vseeno tako trdni, tako prosojni, a vendar tako nepropustni, tako bleščati, ljubki in živo dekorirani z arabeskami, pri vsem pa tako preprosti in nesliči evropskim keramikam. Ze okoli leta 1300, je beneški svetovni popotnik Marco Polo pripovedoval v domovini o tem čudu nebeskega cesarstva; resnični pogled na fini material je preselil vse pričakovanja. Trgovci so ga pričeli dovažati v zapadne dežele. Seveda je bil prevoz zaradi delikatnosti robe zelo dolgotrajen in drag. Kupovali so si ga lahko le kralji in cesarji, ki so se naravnost pulili zanj, navadno zemljani pa si ga niso mogli privoščiti. Portugalski so izumili tudi ime za čudovito kitajsko snov: povzeli so ga po školkici, živci v njihovi domovini, nazivni porocella ali porcelanska školkica, katere hči so se odlikuje po lepi, blede se svetlikajoči bar-

vi, slični porcelanu. Pozneje so ga prevzeli vsi evropski jeziki v svoj slovar.

Kitajci, genialni tehniki že od davnine, so izumili okoli osmega stoletja po našem štetju umetno mešanico, iz katere so izdelovali svoje čudovito, znamenito posodje. Ta zmes je bila sestavljena iz naslednjih snovi: iz čiste glinice, ki je bila in se imenuje tudi porcelanka ali kaolin, dalje kremenjaka in živa; iz te mešanice so pridobivali belkasto, gostjato, prosojno in lepljivo snov, katero so v pečeh tako močno žgali, da se je izpremenila v medlo, hrupavo, trdo in krhko snov, ki se je na prelomnicah bleščala, kakor da bi bila polščena. Temu surovemu porcelanu so pozneje dali ime biscuit, čemur bi se po naše prilegal izraz črepanja. Privrkat žganorbo so izgladili, jo prepletkali z osteklenino ali glazuro in ponovno žgali; tako je nastal pravi porcelan. Ta postopek je postal z malimi izjemami še do danes isti: porcelansko testo, sestojelo iz čiste glinice, zmletega kremenjaka in živa, katerega pri mešanju v določenem razmerju porcelanki, vlijemo v nalašč za to pripravljene modele iz mavca, kateri imajo vtisnjene oblike skodelic, skled, vaz in podobnega, kar pa želimo izdelati; ker je porcelansko testo gosto tekoče, sede trdnost snov enakomerno na izdobljeno obliko ter tvorijo vnanjo plast nove posode, redkejša snov pa se nabere v sredini in tvori notranjo plast novega predmeta; tekočino nato odlijemo in dobimo na ta način votlino nove posode. Nekoliko utrjeno testo zdaj izluščimo iz modela, ga na zraku primerno osušimo, naškrbimo in najprej v pečnici izgladimo s sarkomom, poliramo, predelamo in popravimo ter privrkat žganorbo v srednje vroči peči. Tako pridobljeno črepanje

po potrebi spet izgladimo, vstavimo roče, noge ali držaje, katero smo posebej tudi že enkrat pekli, in pomočimo v tekočo kopol iz osteklenine; nato posodo vdrgnemo zelo ostro in dolgo žgemo v vročini 1500 stopinj Celzija. Zda je porcelan trden, lep, gladek in bleščat, sposoben za prodajo in uporabo. Tako žgemo belo posodo, ki je brez barvastih okrasov. Za barvasto okrašeni porcelan pa je postopek drugačen. Najnaravnije in najtrdnije bi bilo, ako bi bilo mogoče privrkat žganorbo snov ali črepanjo, ko smo jo izgladili in polirali, s poljubnimi barvami poslikati, nato prevleči z osteklenino in žgati v drugo hudi vročini. Tej idealni tehniki pa žal nasprotuje neizpremenljivo dejstvo, da namreč hud ogenj popolnoma zgriže barve, ali pa jih vsaj čisto spremeni. Samo kobaldova modrina in deloma bakreno rdeča barva se vztrajno in uspešno upirata žarki vročini, zato ju je možno ostro žgati, ne da bi kaj izgubili na lepoti. Kobaldova modrina ima torej v porcelanski izdelavi vidno, odlično in znamenito vlogo: nikoli se ne izrabli, zdrgne ali izpere, čeprav jo še tako rabimo; za to pa se ima zahvaliti samo omejeni lastnosti, katere pomnožuje njen sloves. Če pa hočemo okrasiti porcelan z drugimi barvami, moramo že žgano črepanjo najprej glazirati in ostro peči, šele potem jo smemo poslikati preko loščila in to z vsemi barvami, katere nam paleta nudi; nato posodo v tretje, a mileje žgemo. Barve sedaj niso tako organsko združene s porcelanom, kakor pri podglazurni slikarji.

Ob koncu preseljevanja narodov so Kitajci preizkusili že vse našete tehnike: tajnosti in spretnosti ter so si pridobili mojstrstvo v izdelovanju porcelana. Upo-

rabljali so ga vsestransko: delali so okrasne in ljubiteljske predmete, raznovrstno posodo za vsakdanjo rabo, največ pa krožnike, skodelice, vaze in žare najoriginalnejših oblik. Sam cesarski dvor je letno porabil na desetisoče umetniško izdelanih skled, skodelic in podstavkov. Za vlade dinastije Ming (1369—1644) je dosegla kitajska porcelanska industrija višek, ki ga ni nikdar poslej več dosegla, niti v nepričakovano zagonu tako zvane periode Kanghi (1660—1772). V ti dve dobi spadajo skoraj vsi kitajski porcelanski izdelki, ki jih po muzejih ali zasebnih zbirkah poznamo, cenimo in občudujemo. Umetnost teh obdobji kitajske porcelanske izdelave je zrela in močnejša: sigurna v risbi, stilu in izdelavi. Oblike so trebušaste, preproste in široke, kakor njihovi preimisljeni in preudarni stvaritelji. Tudi čista, plokovna slikarska dekoracija, ki se ne oira posebno na obliko posode in je vrhena kakor slučajno na porcelan, je izredna ter zahtevna za neorekativno občutkom za prostor, lastnim vsem Mongolom. Z občudovanja vrednim okusom so razporejene barve in figure: tu vidimo skupine, cvetlice, fantastične spake, groteskne živali in svete zmaje, izprepletene z ličnimi okraski.

Japonci, ki so bili v vsem učenci Kitajcev, so razmeroma kasno prevzeli od njih tudi izdelovanje porcelana. Potem pa so jih hitri korakov dotekli. Oblik niso izpremenili, edino slikarji. Kot ljubitelji in poznavalci narave so upodabljali na porcelan pokrajine, velice, trave, cvetlice, broške, metulje in ptice; z lahko roko so stilizirali na svoje čarinke, cvetlične lonce itd. nesimetrične podobe, katere so pogodili s pravilnim tutom za pravo mero.

G'incerti del mare — Nevarnosti morja

Salvaggio di un naufrago — Reševanje brodoloma

Odločilne bitke

Clausewitz, nemški filozof in strokovnjak za vojne zadeve, je napisal nekoč stavek: »Uničite sovražno vojsko in vse ostalo vam bo samo padlo v roke, njegovo ozemlje in njegovi gospodarski viri.«

V vsej zgodovini so vojskovodje le malo vedeli, kaj uresničiti to teorijo v praksi in izkoristiti do kraja prednosti kakšne zmagovite odločilne bitke. Eden teh redkih vojskovodj je bil Aleksander Veliki. S samo 50.000 možmi je korakal l. 331. pred našim štetjem proti dosti številnejši vojski perzijskega kralja Darija. Perzijska vojska je štela baje več nego milijon mož. Sto dvesto tisoč Perzijcev je obležalo,

kakor navajajo stari zgodovinarji, na bojnem polju, medtem ko so Makedonci izgubili samo 500 mož. Ze 15 ur po tej silni zmagi je Aleksander zavzel Arbela, se poslastil Darijevega zaklada in začel razbiti tega nasprotnika zasledovati brez odmora skozi vso Perzijo, Medijo in preko kaspijskih gorovij, dokler ga ni popolnoma uničil. Tako je postal Aleksander absolutni gospodar vse ogromne države.

Druga bitka z odločilnim pomenom je bila tista med Hermanom Keruskom in Varom v Teutoburškem gozdu. Če bi bil zmagal Varus, bi se bila romanizirala nemara vsa Nemčija in tok zgodovine bi bil postal drugačen.

Prav gotovo bi se bila svetovna zgodovina obrnila drugače tudi v primeru, če bi vojvoda Karel Lotariški in poljski kralj Jan Sobieski l. 1633. ne bila porazila Turkov, ki so oblegali Dunaj. S tem sta razbila turško sanjo o gospodstvu nad vso Evropo in sta dosegla, da je Turčija počasi prenehala biti odločilen činitelj na evropski celini.

Bitka pri Poltavi l. 1709. je na isti način uničila težnjo, da bi postala Švedska veslela in prav tako je bila za usodo Evrope odločilna bitka pri Waterlooju, ki je zaključila Napoleonovo kariero.

250 letnica šampanjca

Samostani so si v starem času stekli mnogo zaslug za vinogradništvo, gojili so tedaj najboljše vrste trte. Tako ni čudno, da je nekdo menil, in to oče Perignon, mnogoletni kletar samostana Hautvillers v Šampanji, odkril tudi penečo se vino, ki ga danes splošno poznamo pod imenom njegove domovine. Oče Perignon je bil od l. 1638. do svoje smrti 1715. upravitelj samostanskih kleti.

Pred 250 leti mu je po naključju uspelo izdelati penečo se vino. Slabša vina svojih kleti je poskušal napraviti pitnejša in boljše s ponovnim slajenjem. S tako oslajenim vinom je napolnil mnogo steklenic, ki jih je trdno zamašil. Ko je čez daljši čas hotel eno teh steklenic odcepiti, je zamašek z velikim pokom švignil v zrak in iz steklenice je vzkopela pena. Se večje presenečenje pa je doživel vrli samostanski kletar, ko je vino pokusil in je ugotovil njegovo mladostno krepost, ščegetajoči okus in sijajni cvet. Prav tako kakor on so bili od tega vina očarani vsi strokovnjaki, ki jim ga je dal pokusiti.

Čez čas se je vršila neka slavnost na dvoru kralja Ludovika XV. in zbor deklet, ki so bile odete v bakhantke, je gostom postregel s penečim se vinom. Gostje so bili od njega navdušeni, šampanjec je postal slavnostna pijača vseh dvorov in je začel svoj zmagoslavni pohod po svetu. Ker izdelava tega vina ni bila tajnost, so v Šampanji v 18. in 19. stoletju rasle izdelovalnice penečega se vina kar druga za drugo iz tal.

Nočni posnetki s šibko lučjo

Na nedavnem letnem zborovanju zveze ameriških fotografov so predvajali novo svetlobo za fotografske posnetke, ki naj nadomesti običajne blišče, ne da bi kršila predpise o zatemnitvi. Svetlobo daje na pogled samo šibko oranžno luč, ki je pa v resnici fotografsko dovolj jaka, da omogočuje trenutne osvetlitve. Uporabljiva je tudi za vojne namene, njena glavna prednost je pa ta, da bo odpravila, kakor pišejo ameriški listi, dosedanje nadležne in slepeče razsvetljevalne pripomočke.

Pomanjkanje sladkorja v švici

Zavoljo pomanjkanja sladkorja so mnoge velike švicarske kavarne in restorani začeli dajati k čaju ali kavi samo po eno kocko sladkorja, poleg nje pa malenkost saharina.

Električni tok za mladoporočence

Prednostim, ki jih v raznih državah uživajo zakonci, se je na Češkem pridružila še ena. Občinska uprava nekega češkega mesta je objavila, da bo dajala mladim novoporočencem celo leto električni tok zastoj. S tem hoče mlade ljudi podžgati, da bi rajši skakali v zakonski jarem.

Velika premogovna ležišča na Kitajskem

Japonski viri poročajo, da so v severno-kitajski provinci Šansiju odkrili veliko ležišče premoga. Gre za sedem plasti z debelino 3 do 10 m. To premogovno nahajališče je štirikrat bogatejše nego največji premogovnik, s katerim so razpolagali Japonci doslej. Razen tega so odkrili isto tam ležišča prvovrstnega kaolina. Novodokrite zemeljske zaklade pričnejo izkoriščati v kratkem.

Le donne giapponesi — Japonske ženske

S'interessano non meno degli uomini dello sport aereo. Ecco una giovane signorina dell'Impero del Sole nascente che subì con successo l'esame di pilota d'aeroplano — se ne zaimajo nič manj nego moški za zračni sport. Silna nam kaže mlado damo iz dežele vzhajajočega sonca, ki je z uspehom opravila izpit za pilotko brezmotornega letala.

Ne pozabite na pravočasno obnovo naročnine

freudovskega panseksualizma pa kaže florentinski roman Alda Palazreschija »Sorelle Materassi«.

Italijanska prozna produkcija zadnjega časa je še preveč sveža, da bi jo bili mogli razvrščati po dokončnih vidikih in merilih. Zato je bolje, če se seznanimo s poglavitnimi smernimi in tendencami. Današnja vrnitev k Vergu, čigar oba poglavljaja romana »Malavoglia« in »Maestro don Gesualdo« sta v zadnjih letih doživela več novih izdaj, ima globlji pomen. Z ene strani naj umestnost mojstrske, goldonijevske drobnoriscbe in lapidarnega sloga pokaže obstoj velikega italijanskega romana, z druge strani pa je dandanes aktualna tudi Vergova socialna tendenca z ironiziranjem demokratičnega gibanja l. 1849. in s trdnim nagibom h kmečkemu življenju in rodnemu kraju. Najmočnejši roman italijanskega novega realizma je Paolo Driga »Maria Zef«. Avtorica je umrla kmalu po izidu te knjige l. 1937. Je to preprosta zgodba iz življenja siromašnih gorcev v furlanskih gorah, ima tragični razplet, ki se zdi, kakor bi bil na njem neodvrljiv, uničujoči fatum antične tragedije. — Kalabričje Corrado Alvaro prihaja od močnega realizma svojih »Gente in Aspromonte« preko mladostnih spominov »Vent'anni« k opisu duhovnega in socialnega okolja dočetrjašnje Rusije v romanu »L'uomo è forte«, ki ga je silno navdahnilo pisateljevo bivanje v Rusiji in v nemali meri tudi čitanje Dostojevskega. Človek je močan, čeprav izmučen in se upira terorju, s katerim ga mehanizem življenja meče v okove. V uvedbo protestira avtor zoner to, da bi se v romanu iskali zgodovinski dokument. V njem je resnično umetniški docela subtilizirana in dosega človeško kla-

Tarifa za rablje

V neki zasebni knjižnici v Kölnu so odkrili pred kratkim zanimivo listino, izvirnik neke naredbe iz l. 1682., s katero je tedanji zborni knez določil plačila za rabljska dela.

Za razčrtenje človeka je dobival rabelj po tarifi n. pr. 8 tolarjev, isti znesek pa tudi za usmrtno s kolesom ali pa s sežigom na grmadi po obglavitvi. Če je rabelj obsojen pred sežigom na grmadi »samo« zadavil, tedaj mu je pripadlo 6 tolarjev in isti znesek je bil določen za pokop živega človeka. Navadna obglavitev je veljala samo štiri tolarje.

Umetni radij

Kalifornijski učenjak dr. Livingood je sporočil, da se mu je posrečilo doseči nove uspehe v področju izdelovanja umetnih radioaktivnih snovi. Uporabljal je 85 ton težak diborec atomov in je blizmut bombardiral z delci, ki imajo dvakratno atomsko težo vodika. Snov, ki jo je pri tem dobil, ustreza po njegovi izjavi radiju »E«, ki je naravni proizvod radija. Ko se ta presnavlja v druge vrstine. Umetni proizvod ima natančno iste lastnosti kakor naravni. Po petih dneh se spremeni v galanij, ki je isto tako radioaktivna snov in izžareva negativne delce.

Prva oklopnica

Prva oklopnica nikakor ni tako nova reč, kakor običajno mislimo. Izdelali so jo namreč že l. 1592. A še bolj zanimivo je to, da ta prva oklopnica ni bila evropsko delo, temveč da so jo zgradili na Daljnem vzhodu, med prvo japonsko vojno s Korejo l. 1592/93. Japonska vojska pod poveljstvom diktatorja Hidanošija je bila z bliskovito naglico navalila na Korejski polotok, to zasedbo pa si je morala zagotoviti z novimi ojačenji in dovolom pod zaščito vojne mornarice. Tedaj pa se je zgodilo, da je dal korejski admiral Hisun zgraditi galejo »Kvisun«, po naše »Zelvo«, ki je imela železen oklep. S to ladjo je na čelu svojega brodogradila v štirih velikih pomorskih bitkah porazil sovražno brodogradila v Japonska je to vojno izgubila.

Prebivalstvo zemlje

Leta 1910. so prebivalstvo zemlje cenili na okroglo 1620 milijonov. Deset let pozneje se je to število zvišalo že na 1811 milijonov, l. 1930. pa na 2175 milijonov. To veliko porast zemeljskega prebivalstva razlagajo predvsem z napredkom moderne medicine in splošne higiene, kar je imelo za posledico, da se je umrljivost med dojenčiki zelo znižala. Človeštvu 2175 milijonov ljudi, oziroma danes še dosti več, je na razpolago 145 milij. kv. km zemeljske površine, ki pa ni vsa primerna za naselitev, kajti v to površino so všteta tudi polarna, puščavska, visokogorska in druga takšna ozemlja. Kar se tiče prebivalstva posameznih celin, je štela Azija l. 1930. 1196 milijonov duš, Evropa 581 milijonov, obe Ameriki 277 milijonov, Afrika 160.6 milijona in Avstralija 10.8 milijona.

Rak je ozdravljiv

Nemški zdravnik dr. Salzborn je objavil knjigo z naslovom »Ali je rak, ki se ne da operirati, ozdravljiv?«. Dr. Salzborn trdi na podlagi svojih mnogoletnih izkušenj, da je v vsakem primeru dana možnost za ozdravljenje, tudi če je bolezen tako težka, da ne dovoljuje operativnega posežka. Takšne bolnike je on sam obravnaval s posebno dieto, ki je bila včasih tako stroga, da je mejila na post. V vseh primerih se je pacient počasi privajal nove oblike prehrane in uspehi so bili skoraj čudežni. Z njegovim načinom diete so mnogi bolniki živeli še celo vrsto let brez vsake težave, a drugi so naravnost ozdraveli.

Diamanti v kengurujevi vreči

Misel, da bi tatinski plen skril v kengurujevi vreči, je mogla priti v glavo samo pazniku živalskega vrta, ki razpolaga s kengurji. Bil je to paznik živalskega vrta v avstralskem mestu Brisbaneu, ki je ženi svojega ravnatelja izmaknil diamantno ogrlico in jo je skril potem za prvo silo v vrečo ene izmed kengurjev. Mož je pa imel hudo smolo, kajti baš tedaj, ko je bilo pred kletko kengurjev polno ljudi, se je samica začela z ogrlico igrati. Tako je prišla stvar na dan in paznik je romal v ječo.

Parfemska industrija in patriotizem

V zadnjih tednih so imeli v središču francoske industrije dišav, v Grassu, ogromno dela. Tovarne so v tem času predelale 600.000 kg cvetnih listov vrtnic in milijon kilogramov cvetnih listov drugih cvetlic. Posledica je, da so vsa njihova skladišča prenapolnjena in da jim dela sploh ni mogoče nadaljevati. Vrednost pripravljene dišavne blaga je ogromna, saj stane samo 1 kg rožne esence 13 tisoč frankov. Navzlic temu pa je francoska parfemska industrija v velikih skripcih. Blaga namreč ne more nikamor izvoziti in prodati, domača potrošnja pa je premajhna, zlasti še, ker imajo na Francoskem danes vse hujše skrbi nego lišpaje in parfimiranje svojih teles. Navzlic temu se je industrija v Grassu obrnila z vročim apalom na Francozinje, naj se v imenu patriotizma čim bolj parfumiirajo, kajti le na ta način se bo dala vsaj za silo rešiti važna panoga francoskega narodnega gospodarstva.

ZA SMEH IN KRATEK ČAS

»Gospod, prišel je obisk.«
»Kdo je to?«
»Dama iz sorodstva.«
»Ali jo poznam?«
»Da, to je mati milostive gospe.«
»Zakaj mi niste rekli takoj, da je moja tašča?«
»Hotel sem vas prizanesljivo pripraviti na to!«

»Torej si se res odločil, da boš opustil pijatko?«
»Da, kupil sem si že žepni nož brez odčepnika!«

Neroden gost je v gostilni razbil šipo. Ko so mu prinesli račun, se je začudil, da sta na njem zapisani dve šipi.
»Kaj hočete,« je menil krčmar, »zaradit sem šipo, ki ste jo razbili, in novo, ki sem jo dal vložiti!«

»Jaz in moja žena trpiva za vzajemno nespečnostjo.«
»Za vzajemno nespečnostjo? Kako naj to razumem?« je vprašal zdravnik.
»Veste, tisti, ki prvi zaspi, družji drugega budnega s svojim smrčanjem!«

A NEKDOTA

Dobrodušni Bruckner je lahko postal prav ljut na svoje učence, zlasti če niso imeli nobenega muzikalnega čuta. Nekoč se je spravil s vso jezo na nekega starejšega učenca, ki je bil svojo nalogo napravil slabo. Temu je bilo to vendarle preveč in je menil popolnoma skrušeno: »Ah, gospod profesor, za poročnega moža je vendarle malo prehudo, poslušati takšno grajo!«
»Poročni ste?« se je Bruckner naravnost ustrašil in v trenutku se je njegova jeza razkadila. Njegov preteči obraz je postal namah ljubezniv in dejal je: »Tako? Poročni ste? Nu, kako gre potem vaši gospe soprogi?«

VSAK DAN ENA

Nekoč je bila ona, ki je postajala rdeča, sedaj postaja rdeč on!

Kulturni pregled

Pogled v italijansko prozo

Na prehodu drugega desetletja tega stoletja v tretje je bilo italijansko slovstvo v znamenju polemik o italijanskem romanu, ki niso niti danes docela utihnile. B. Croce, B. Migliore, G. Papini in A. Galilei so očitali italijanskemu romanu, da je v njem čez mero psihologizma in mučne avtobiografske manije, nekaj narcističen kult lastne osebnosti, ki se kaže zlasti v nagibu do izpovedovanja in do preveč ženskih čustvenih izlivov. Ta očitke je dosegel vrhunec v članku Papinija »Di questa letteratura« (Pegaso, 1929), v katerem pisec odreja italijanskemu duhu kakršno koli nadarjenost za roman in pravi, da od Vergovega časa ni bilo na tem področju ustvarjeno ničesar, kar bi bilo vredno omembe. Podobno je mnenje Gallettija (Il Novecento, 2. izd, 1939), po katerem je večina današnjih italijanskih romanov »priva d'ogni virtù artistica«. Oglašali so se tudi zgovorni, dasi ne vedno prepričljivi zagovorniki kvalitete italijanskega romana, kakor Titta - Rossa v eseju »Invito al romanzo« ali P. Mignosi v študiji »Il problema del romanzo italiano«. Tretja skupina pa razločuje med »prosa narrativa« in »prosa d'arte«, h kateri šteje tudi fragment, a v tem »frammento« vidi G. B. Angioletti najplemenitejši in najtipičnejši izraz italijanske umetnosti, ki stremi po svobodni, od vseh praktičnih smotrov prosti tvorbi. V tem smislu je sestavljena tudi G. Antonija in G. B. Angioletti antologija z naslovom »Narratori d'oggi« (1939).

Vzlic tej delni neprijaznosti italijanske kritike nasproti domačemu romanu pa opazimo v italijanski prozi zadnjih desetletij vrsto vsebinsko in umetniško značilnih ter v nekaterih primerih tudi že v tujni slovečih stvaritev. Kot reakcija na D'Annunzievega estetskega nadčloveka nastopa v italijanskem slovstvu vrnitev k preprosti resničnosti vsakdanjega življenja. Pirandellova vrnitev, inspirirana po Vergi in Jeanu Paulu Richterju, je ustvarila generacijski roman »I vecchi e i giovani«. Njegov pesimizem je zaradi avtorjevega občudovanja stoicnih vrlin in močnega junaštva v bistvu leopardijevski, njegov humor poteka iz spora med prividom in resničnostjo, med mislijo in praktičnim življenjem. Drug generacijski roman, o katerem je napisal francoski kritik, da je zaradi jasnovidne duševne analize vreden statij v isti vrsti s Stendhalovimi romani, je »Rube« G. A. Borgese, sicilskega kritika in romanopisca nemirnih, od notranjih muk razbičanih duš. Borgese je prešel od liberalizma k iskanju transcendentnosti, čeprav ni v njem nikdar docela usahnil podtalni tok iracionalnosti, ki rajši pravišlavlja nagon nego premoč razuma, zaradi katerega izgublja mo voljo do dejanja. »Rube« je tragedija italijanskega pokolenja, ki je bilo vzgojeno v miselnih šolah Italije pred svetovno vojno, je šlo skozi vojno in čigar intelektualizem je premagala udarna moč novega rodu. Omeniti je še imena Alberta Moravia in Angela Gattija, sledove

sičen izraz zlasti v poglavju, ki opisuje skupno bivanje Daleja z Izidorom, ki je bil določen, da Daleja ubije. Alvarovo delo je roman skrivnostnih globin človeške duše s krutim dvobojem med animaličnostjo in mistiko ruskega človeka.

Junaški ideal Carduccijs, ki se je pri D'Annunziu združil z verizmom, z Nietzschevim estetskim človekom in z mističizmom Dostojevskega, je bil pri Alfredu Panziniju premagal s toskanskim humorjem, ki čista drobne reči in čigar ost je obrnjena zoper današnjo mehanično civilizacijo. Panzinijevi romani so dosegli širok čitateljski krog. Njegova »Xantippa« je v jedru obramba Sokratove Ksantippe kot načela praktične koristnosti zoper vzvišene, vendar pa ne vedno rodovitne meditacije o globokih skrivnostih življenja.

Moderni roman Arnalda Frateilija »Clara fra i lupi« navezuje po idejni in umetniški plati na Fogazzara in Pirandello. Fogazzarovski je boj med čutnim življenjem in heroičnim prizadevanjem po čistosti ter deželanska intimitet nekaterih prizorov, pirandellovski pa večni spor med resničnostjo in fikcijo, ki je zanimal italijanske duhove od Machievellija in Goldonija do Pirandella in Mussolinija in ki ga Frateili pojmuje predvsem etično. — D'Annunzieva življenjska spontanost, obogačena z logično konstrukcijo Pirandella in avtorjevimi opazovalnimi in intuitivnimi sposobnostmi, so poglavitne značilnosti romana Giulia Allineva »Quasi un superuomo«. Pisatelj je poklicen filozof in je prejel l. 1939 nagrado »Società filosofica italiana«. Vrh temu je uspel ustvariti žive podobe, čeprav se tim poznalo slovestni vzorci, katerim se pridružuje še Goetheova slavna »Kathechi-

siazionszene«. Tudi rutinirani romanopisec Salvatore Gotta, znan zlasti po generacijskem ciklu »I Veglia« in ki je poleg nedavno umrlega Lucija d'Ambraga eden najmodernejših gojiteljev mondenega romana francoskega tipa, je spisal sodoben družabni roman »Un fiore sull'autostrada«, ki se po snovi in ideji nekoliko približuje romanu Frateilija, vendar je umetniško dokaj drugačen, zlasti v ponekod izrazito čutnih prizorih. Mnogo bolj zadržan in rahlejši v izrazu je moralni idealist Virgilio Brocchi, ki je dosegel vrh svoje pripovedne tvornosti v življenjepisnem romanu »Netty«, opisujočem med drugim okolje v Brixenu, veronjskem in Padovi. Pisatelj stremi po umetniški in moralni odkritostnosti. Sam pravi, da hoče postati še bolj preprost in še bolj čist, moralno in intelektualno poštenjši, da bo to, kar mislijo o njem in kakor bomo mislili o njem tisti, ki mu hočejo dobro. »E lo sforzo, forse vano, è durato e durerà tutta la vita«. Brocchievi »misteriji materinstva« »La gran voce« rešujejo strašni problem dedne blaznosti, razpor med doživljeno pravnostjo in družabno konvencijo i. dr.

Italijanska pripovedna proza še čaka popolne, polnokrvne sinteze umetnosti in življenja, kakor jo je dosegla proza nekaterih drugih narodov — ugotavlja poznavalec sodobne italijanske literature F. Bukacek, po katerem smo posneli ta bežni pogled v italijansko prozo.

ZAPISKI GLAS O SLOVENSKI UMETNI OBRTI

V »Jutru« z dne 29. oktobra smo označili prikupno poročila o ljubljanskem življenju, ki jih je bil poslal dnevniku »Cor-

Naš novi roman

V NEDELJO, DNE 23. NOVEMBRA ZACNE IZHAJATI V NAŠEM LISTU

velezanimivo pripovedno delo

DOTA IN SRCE

Izpod mojstrskega peresa
R. Sabatinija

Dejanje romana se razvija na zgodovinskem ozadju Francije XVII. stoletja. — Lakomna spletkarica vsegačnega ministra Mazarina sproži vprašanje o usodi štirih mladih src, ki bo vodilo bralke in bralce »Jutra« skozi

vse slasti in muke napetosti.

Dvoboji, zasede, pobegi in druge pustolovščine se menjavajo z nežnimi prizori prav do konca, ko najde Gaston de Laynes obenem z vročo zaželeno srečo tudi pot v boljše življenje.

Pazite na začetek: V NEDELJO, DNE 23. NOVEMBRA!

Kronika

* **Avdičica pri Suverenu.** Veličanstvo Kralj in Cesar je v soboto zjutraj sprejel v zasebni avdienci nac. svetnika Felicia Felicianija, predsednika društva »Dante Alighieri«, ki mu je pri tej priliki izročil v dar knjigo »Beneška in rimska Dalmacija«.

* **Minister Ricci na obisku v Benetkah.** V soboto dopoldne je minister korporacij Ricci obiskal nekatera najvažnejša industrijska podjetja v Benetkah in okolici. Viskost gost se je v spremstvu najuglednejših predstavnikov oblasti in organizacij dosegel v posameznih tovarnah ter pokazal živo zanimanje za tehnične probleme in napredek dela. V času odmora si je ogledal tudi nekatere jedilnice po tovarnah. Popoldne je minister sprejel predstavnike gospodarstva Beneške pokrajine.

* **Iz Službenega lista.** »Službeni list za Ljubljansko pokrajino« št. 91 z dne 12. novembra 1941-XX. objavlja predpise glede izvoznega in uvoznega prometa z državami s katerimi veljajo klinički sporazumi in popravke o navodilih za racioniranje prodajo tekstilnih izdelkov.

* **Otvoritev železniške proge Bologna—Verona—Trento.** V soboto ob 11.35 je v Trento prispel poseben vlak, s katerim je bila oficijelno otvorjena električna železniška proga Bologna—Verona—Trento. Otvoritvene vožnje so se udeležili med drugimi odlični gosti prometni minister Host-Venturi, državni podtajnik v prometnem ministrstvu Jannelli in pa državni podtajnik v nemškem prometnem ministrstvu dr. Kleimann. Popoldne je dr. Kleimann odpotoval proti Brennerju. Pri odhodu mu je železniška milica z godbo izkazala čast, slovesu pa so prisostvovali tudi vsi zbrani odličniki z ministrom Hostom-Venturijem na čelu.

* **Za magistra farmacije** je bil 30. oktobra promoviran na univerzi v Zagrebu diplomirani farmacevt g. Savjole Ivo, lekarniški asistent v Ljubljani, doma iz Kočevja. Najmlajšemu slovenskemu farmacevtu tudi naše čestitke!

* **Finska trgovinska delegacija v Rimu.** V nedeljo je prispela v Rim finska trgovinska delegacija, ki jo s predstavniki italijanskih trgovinskih oblasti obravnavala razna tekoča vprašanja o trgovinskem prometu obeh držav. Delegacijo vodi opolno-močni minister Tauno Galanti iz ministrstva zunanjih zadev v Helsinkih, italijanski delegaciji, ki se bo z gosti pogajala v palači Chigi, pa predseduje generalni direktor Giannini iz trgovinskega oddelka ministrstva zunanjih zadev.

* **Zasedanje vatikanske Akademije znanosti.** V nedeljo bo svečana otvoritvena seja vatikanske Akademije znanosti. Pred pričetkom seje bo v Sikstinski kapeli služba božja, ki se je bodo udeležili vsi akademiki, nato pa bo zborovanje v dvorani Akademije, ki mu bo prisostvovali tudi papež.

* **Najmlajši italijanski mornar** je 16-letni Pietro Napolitano iz Palerma. Že lani je vstopil kot prostovoljec v italijansko vojno mornarico in služi zdaj na neki torpedovki.

* **Nič več igrač iz kovin.** Na podlagi odloka, ki je bil objavljen te dni, izdelovalci igračk, ki razpolagajo z zalogi kovinskih polifabrikatov, kakršne uporabljajo za proizvodnjo, lahko izdelujejo igrače iz kovinskega materiala samo še, dokler trajajo zaloge. Po 31. decembru pa bo vsakršna uporaba železa ali drugih kovin za izdelovanje igračk prepovedana.

* **Arcačija Kristofa Kolumba.** V okolici Coma živi možak, ki nosi prav takšno ime kakor znameniti odkritelj Amerike: Cristoforo Colombo. Pred kratkim so ga karabinjerji aretirali zaradi neke manjše tatvine in sodišče v Comu ga je obsodilo na tri mesece ječe in na globo 300 lir.

riere Padano« njegov dopisnik T. G. Colombi. Dopis z naslovom »Lubiana, la città bianca« je ponatisil tudi »Il Telegrafo« v začetku oktobra. Pozneje je izšel v »Corriere città bianca«, je ponatisil tudi v »Corriere Padano« že dopis P. G. Colomba »L'artigianato sloveno«, v katerem opisuje svoj obisk pri ravnatelju Državnega osrednjega zavoda za ženski domači obrt Božji Račiču. Tu je poročevalce italijanskega lista dobil pregledne in zanimive informacije o stanju ženske obrti v naši pokrajini; tu je izvedel, da je omenjeni zavod, ki je moral zaradi novih razmer zožiti svoj akcijski krog, že našel priključitev na gorški krog. Organizacija zavoda je popolna, pše g. Colombi. Ljubljana je naravno središče slovenske umetne obrti in od njega zavise razne obodne šole, ki sprejemajo iz središča naročila za svoje delo. Pred vojno je sedem sto žen delovalo pod kontrolo zavoda samo v čipkarstvu, ki v Sloveniji zelo procvita. Slovenska vezila, delikatna dela ženskih rok kažejo mnogo občnega okusa in že neko stopnjo prefinjenosti, ki se zdaj uveljavlja po vsem svetu. Nato navaja pisec, da so slovenski izdelki bili že pred aneksijo znani in priznani s strani italijanske Fašistične državne federacije za umetno obrt, ter prehaja k zgodovinskemu razvoju te panoge in k nje pogojem na slovenskih tleh. Posebej opozarja italijanski dopisnik na drobne izdelke domače obrti (suha roba), na naše pisane in naše

* **Pesnik Miran Jarc** je napisal letos za Vodnikovo družbo lepo povest »Jalov dom«, ki v slikovitem jeziku opisuje življenje našega kmeta po prvi svetovni vojni, v dobi, ko je bil značilen beg v mesto čedalje bolj usoden za prihodnost naše zemlje. Svoji napeti in zanimivi povesti, ki obravnava večni motiv boja za posest med starimi in mladimi, je pisatelj postavil za vodilo preizkušeni motto: Meni luč — tebi ključ. — Poleg imenovane povesti izda Vodnikova družba konec novembra obširno in bogato ilustrirano »Vodnikovo pratio 1942«, obe deli za 8 lir (s poštnino vred 11 lir). Naročite se nemudoma na letošnje Vodnikove »knjige«.

* **Opozarjamo gospodine,** da je čas za prijavo na Gospodinski dnevnik do 20. novembra 1941. Gospodinski dnevnik bo obsegal poleg koledarja z rubrikami za dnevno vpisovanje izdatkov še dodatek »Kaj naj danes kuham«. Obseg Gospodinskega dnevnika bo okoli 150 strani in bo veljal 20 L. Naročila sprejema knjigarna Tiskovne zadrage v Ljubljani, Šelenburgova ulica 3. Prijavite se takoj, ker je naklada omejena!

* **Nemški državni podtajnik za narodno zdravje** zapustil Rim. V soboto dopoldne je šef nemškega narodnega zdravstva, državni podtajnik dr. Conti, ki se je nekaj dni mudil v Rimu, z letalom zapustil prestolnico. Na letališču so se od uglednega gosta poslovili predstavniki oblasti z generalnim direktorjem javnega zdravstva dr. Petragranijem na čelu. Pred odhodom je dr. Conti dr. Petragranijem izrazil svoje občudovanje nad velikimi uspehi, ki jih je vlada dosegla na zdravstvenem področju.

* **Sedanje cene vina** podaljšane do novembra 1942. Dne 15. novembra so v Kraljevini stopili v veljavo novi predpisi za ureditev vinskega trga. Od tega dne pa do 14. novembra 1942 ostanjejo višje cene vina nespremenjene.

* **Pes in maček sta rešila družino gotove smrti.** Družina Galzietnega kmečkega posestnika Mattea Galzietna v okolici Novare je doživela nenavadno nezgodo, ki je vso družino obvarovala smrti. Ko se je gospodar vračal z dela na polju, je našel veliko gobo, ki se mu je zdelo užitna, pa jo je odnesel domov in žena jo je pripravila zaobed. Ko je bila že jed v skledi in nikogar ni bilo v kuhinji, je prišel domači pes z dvorišča, ki ga je bil očito privabil mameči vonj, s šapami zbežal skledo s police in se lotil jedca. Na ropot je prišel še domači maček, da sta družino použivala kosilo. Gospodinja, ki je imela opravka okrog hiše, se je čez čas vrnila in je jezna prepodila živali, a z ostanke pač ni bilo mogoče postreči. Zaradi te nezgode je bilo potem, ko je mož prišel obedovat, še nekaj zdražbe v hiši, čez nekaj časa pa so psa in mačko našli mrtva. Goba je bila strupena in s tem, da sta jo hlastno popravila, sta hišni čuvaj in njegov tovariš vso družino rešila smrti.

* **II. redna skupščina Dentistične zbornice** za Ljubljansko pokrajino se je vršila v nedeljo dopoldne v srebrni dvorani hotela Union. Izvoljena je bila nova uprava s predsednikom g. Milanom Virantom, zborjem iz Ljubljane. Konstituiranje nove uprave se bo izvršilo v soboto 22. t. m. Skupščina je potekla v najlepšem redu v duhu tovarštva in je bila pravi izraz skupnega dela in stanovske zavesti. Vse točke dnevnega reda, osobito predlogi, med temi najvažnejši »Stanovski pravilniki«, so bili sprejeti soglasno. Poljubno poročilo objavimo v eni prihodnjih števil.

DOBRO

Prodajalka: »In tule je še prav posebno lepo voščilo za god: Edini, ki sem jo kdaj ljubil...«
Kupec: »Dobro, dajte mi jih kar pet!«

keramiko. Ob koncu svojega obiska pri ravnatelju B. Račiču pristavlja italijanski publicist, da bo »Italija, materinska dežela obrti, sprejela z veseljem v svoje okrilje slovensko umetno obrt in bo nedvomno vse storila, da bo živila in uspevala še nadalje, ne da bi se izpačile njene značilne tradicije.« — Članek je opremljen s sliko slovenskega dekleta v narodni noši in s primerom čipkarskih ornamentov.

Dr. Anton Grad, italijanski tečaj za Slovence. Pravkar izšli deveti zvezek dr. Gradovega tečaja po mehanično-sustavni metodi prinaša nadaljevanje berila o človeškem telesu ter primerov o passato remoto, zlasti z ozirom na spregate nepravilnih glagolov, potem berilo »V hotelu«, primere trapassato prossimo, članek o slavni papigah, primere trgovskega pisma, berilo »Karlova soba«, slovniško gradivo o oziromalnih zaimkih, berilo »Dobra misel«, članek o zdravju in boleznih, primere predprihodnjega časa in kazalnih zaimkov, zgodovinske anekdote, razgovor »Pri zborodravniku« in drugo gradivo. Tako se ta, za samoučijo najlažji in najuspešnejši tečaj nadaljuje v napovedanem redu in z vsemi metodnimi pripomočki. Dr. Antona Grada »Italijanski tečaj za Slovence« izdaja v okusno opremljenih zvezkih Knjigarna Tiskovne zadrage v Ljubljani.

IZ LJUBLJANE

u— Dnevna gledališka biagajna v Operi je odprta vsak dan od 10.30 do 12.30 in popoldne od 17. do 19. ure. Ob dne, ko se predstave, je biagajna odprta vselej pol ure pred začetkom. Občinstvo opozarjamo, da so na razpolago vstopnice v predprodaji vedno že en dan pred točnim predstavo.

u— Razdeljevanje oblačilnih nakaznic končano. Ves pretekli teden so na 19 krajih razdeljevali občanom novo uvedene izkaznice za obleko, perilo in obutev. Prvotno so bili določeni za razdeljevanje štirje dnevi, potem pa so rok oddaljšali. Splošno računajo, da je bilo razdeljenih nad 92.000 izkaznic. Do tega števila so prišli na podlagi ljudskega štetja od 31. julija, ko je doseglo število prebivalstva 91.613 oseb. Od tedaj pa se je v Ljubljano priselilo še mnogo novih stanovalec. Včeraj so komisije podale celoten pregled razdeljenih izkaznic, ki ga bomo objavili, ko nam pride v doseg.

u— Prav veliko mlekarie in perie se je včerajšnji ponedeljek udeležilo obveznega cepjenja proti tifusu na mestnem fizikatu. Mlekaritara boječa mlekarica in nežna perica se je sicer tresla v strahu pred neznanskimi bolečinami, vendar so pa vse odhajale popolnoma potolažene in dobre volje, saj so se prepričale, da je to cepljenje res popolnoma enostavno in brez kakršnihkoli neprijetnih posledic. Tudi izguba časa je prav malenkostna, ker pride vsak takoj na vrsto in použije samo tableto s kozarcem vode. One, ki so v ponedeljek zjutraj iz kateregakoli vzroka izostale, pa opozarjamo, naj vsaj današnji torker pritožbo o obveznem cepljenju, ki bo od 8. do 9. na mestnem fizikatu v Mestnem domu. Na vsak način pa pri cepljenju morajo biti vsi še teči in zato seveda še brez zajtrika, kar je pač edina neprijetnost pri tem cepljenju, ki nas prav zanesljivo varuje tifusa. Posebno pa opominjamo vse tiste, ki morajo priti k cepljenju, naj ne odlagaajo, ker so kazni za take grešnike, ki ne bi prišli k cepljenju, zelo hude in boleče.

Danes, Veseli teater ob 1/2 19.

u— Cenjenim obiskovalcem »Vesela teater« v vednost! Naša prihodnja primiera bo v sredo 19. novembra ob 18.30 (pol 7. uri zvečer). Pripravili smo vam od začetka do konca vesel program šte. 10. Prepričani smo, da vam bodo ugajali naši novi skeci, da vam bodo nekaj novega naši ilustrirani dvotipi in kupletji, da vam bo povsod naša nova domača spevoigra in da boste z veseljem pozdravili gospoda Milosla Zihlerja, priljubljene godbenke, ki bo nastopal v našem poredu šte. 10 kot gost. — Predstave bodo: premiera v sredo, repiza v četrtek, ponovitev v soboto, vedno ob 18.30 (pol 7. uri), ob nedeljah pa bomo dajali tri predstave in sicer ob 14.30 (pol 3.), 16.30 (pol 5.) in zadnjo ob 18.30 (pol 7.). Predprodaja vstopnic v sredo, četrtek in soboto od 10. do pol 13. in od 16. dalje, v nedeljo od 10. ure dalje neprekinjeno do večera.

u— Zadržkuje tramvajskega prometa. Vsa večer se rodni promet na električni železnici neha ob 19.15, ko gredo zadnji vozovi z Ajdovščine proti končnim postajam, odtoč pa po tem času vsi vozovi pletje spet nazaj ter po Ajdovščini naravnost v remizo. Ob 20.15 imajo potniki zadnjo priliko, da se peljejo s službenimi vozovi na Vič in Rakovnik ter v Moste in s teh postaj se nazaj v mesto.

u— Valči Kunstljevi v spomni smu prešli naslednje vrstice: Čas hiti... Ali je mogoče — se vprašujemo, da je v nedeljo minilo že leto dni, odkar smo našo ljubbo Valči, dvajsetletno mladenko, spremili na njeni zadnji poti! Valči! Stotere tvoje prijateljice in tovarišice še vedno gledamo v duhu Tvoj vedri, vedno nasmejani obraz, Tvojo dobrodušno oči, in čujemo tvoj milodoneči smeh in prijazno besedo. Kakor rožica pod ostru koso si se sredi cvetočega življenja zgredila v naročje smrti, ki te je zasenjala v večno srečo blaženega mira. Četudi Ti prvočasno vso blaženost onkray grobi, vendar nam ob obelnicah v družbi tvoje neuložljive mamice rosijo grenke solze na prerano, s cvetjem odeto gomilo. Sladko spavaj, ljubja Valči! Med vsemi, ki smo te poznali, Ti je zagotovljen najlepši spomin!

u— Pouk mladine v Igranju na harmoniko v tečaju, ki ga bo nudil preizkušeni ljubljanski glasbenik, se bo pričel 1. decembra. Doslej so starši prišli ali se lepo število mladine, fantov kakor tudi deklet, sprejemajo pa so še nadaljnje prijave. Pouk se nudi tudi odraslim, ki se želijo v najkrajšem času naučiti igranja na karšni koli harmoniko ali se hočejo v igri izpopolniti. Prijave sprejema oglašni oddelček »Jutra« pod značko »Mladinski zbor«.

u— V počaščenje univ. prof. dr. Stanka Lapajneto so rodbina Nagode in primari g. dr. Bogdan Derž za mestne reveže podarili 350 L. rodbina Industrijalca Franca Bonaca pa namesto venca 1000 L. Mestno poglavarstvo izreka dobitnikom najtoplejše zahvalo tudi v imenu podpiranih. Počastite rajne z dobrimi deli!

u— Na vokalno-plesnem večeru, ki bo v sredo ob 18. v Franciškanski dvorani, bosta poleg članice naše Opere ge. Kogojev nastopila tudi prvaka opernega baleta g. Moharjeva in g. Pilato, ki bosta izvajala naslednje plesse: Johanna Straussa Valček, Richarda Straussa Saloma, Schmiedesderjeva Habanera, Šibeliusov Valse Triste, Rachmaninov Preludij, Gounodova Ave Maria in Brahmsov Čardaš. Vstopnice so v predprodaji v trafikli Sever v Šelenburgovi ulici.

u— Dve nesreči. Pri delu v tovarni Jakša na Celovški cesti se je ponesrečila 28letna delavka Olga Cihova. Stroj ji je zagrabil prste na desnici. Na poledeneli cesti je padel in si zlomil desno nogo pod kolenom 24letni delavec v Lazarinjevi opekarni Jože Dremelj iz Mlačeva. Oba ponesrečenca so prepeljali v ljubljansko bolnišnico.

Iz Trsta

Nova delitev jaje. Pokrajinski odsek za prehrano je odredil, da se dele jaja za drugo polovico novembra na podlagi bonov šte. 24 in 25 nove nakaznice za razna živila. Na osebo pridejo po 3 jaja.

Umrl so v Trstu 67letni Alojz Ferluga, 67letna Jospina Manek-Svoboda, 76letna Ana Bergant vdova Glovnažzi, 84letna Marija Jospina štor, vdova Očič in 70letna Angela Sila vdova Klauer. Na oklicih pa sta slikar Anton Brezovšek in zasebnica Alojzija Rudež.

Gledališka družina Ruggera Ruggerija bo gostovala v Verdjevem gledališču. V četrtek 20. t. m. bo znana gledališka družina Ruggera Ruggerija gostovala v Verdjevem gledališču z Nicodemijevim »Tita-nom«. Ruggerija tržaško občinstvo že zdavnaj pozna in ceni, zato vlada za njegov nastop živo zanimanje.

Iz Hrvatske

Sprejem pri poglavlniku. Pretekli četrtek je sprejel poglavlnik odposlanstvo Društva hrvatskih domobrancev za osvobodjenje Medimurja. Odposlanstvo je vodil predsednik društva pehotni podpolkovnik g. Stjepan Sertić. Poglavlniku je izročil spominsko knjigo. — Istega dne je poglavlnik sprejel odposlanstvo zajednice adventističnih kristjanov. Pozdravil ga je starešina Stjepan Manestar. Izročil je poglavlniku izvod sv. pisma.

Hrvatski novinarji in književniki pri poslaniku dr. Bulatu. Kakor znano, so že nekaj dni na študijskem potovanju po Rumuniji hrvatski novinarji in književniki. Ko so se te dni mudili v Bukarešti, jih je sprejel poslanik dr. Edo Bulat. Pri sprejemu je bil tudi podpredsednik rumunske vlade Mihail Antonescu, ki se je živo zanimal za življenje in napredek nezavisne države Hrvatske.

Mrkonjić grad odslej Varcar Vakuf. »Narodne novine« objavljajo naredbo notranjega ministrstva, po kateri se ime mesta, upravne občine in okraja Mrkonjić grad spremeni v Varcar Vakuf. — Prav tako se spreminja ime upravne občine Biljevo v Vraca. Sedež občine je odslej v Vraci.

Osem milijonov kun za spomenik Ante Starčevića. Že od leta 1935. zbira Družba bratov hrvatskega Zmaja denar za spomenik dr. Starčeviću. Zbrali so 600 tisoč kun. Te dni je sprejel odbor za postavitev spomenika poglavlnik in popolnoma odobril njegovo delovanje in zasigural potrebna denarna sredstva za spomenik. Sedem zna-nih kiparjev je nato oboro naprosil za narče. Doslej se jih je že 6 odzvalo. Modeli bodo od prihodnje nedelje naprej razstavljeni. Spomenik bo stal na trgu pred Starčevićevim domom in so zanj predvideni stroški 8 milijonov kun.

Visoke kazni za prekrške proti predpisom o racioniranju življenjskih potrebščin. Oskrbovalni odsek mestnega načelstva v Zagrebu je obedel večje število oseb na visoke kazni. Že primer navajamo samo gospodinjico Elizabeto Zadvaj, ki je delj časa jemala kruh na karte oseb, ki niso bile več v njenem gospodinjstvu. 90 dni bo v zaporu in 10.000 kun denarne kazni bo morala plačati. V nobenem primeru se zapor ne sme spremeniti v denarno kazen.

V Karlovcu bodo odprli nemško ljudsko šolo. Po poročilih zagrebških listov bodo še v tem mesecu odprli nemško ljudsko šolo v Karlovcu, kjer bodo poučevali nemški učitelji; istočasno se bodo začeli tudi tečajji za nemški jezik. Preteklo nedeljo je bil v to svrhu sklican sestanek, na katerem so razpravljali o stvari.

Za bolnico na Rebru 22.500.000 kun. Na zadnji seji upravnega odbora Zakladne bolnice v Zagrebu je bilo sklenjeno, da bodo odprli bolnico v začetku prihodnjega leta. Prvi proračun znaša 22.500.000 kun.

Novinar Rudolf Bolč umrl. V Zagrebu je preminil urednik sarajevskega »Novega lista« in častni predsednik sarajevske podružnice Hrvatskega novinarskega društva Rudolf Bolč. Z novinarskim delom je začel že leta 1904. Zaradi političnih nesoglasij je pokojni Bolč živel nekaj časa pred osnovanjem nezavisne države Hrvatske tudi v Ljubljani. Pokopali ga je pa pretekli petek ob številni udeležbi stanovskih tovarišev in prebivalstva v Zagrebu.

Praznovanje blaženega Nikole Tavillica. Letos je minilo 550 let od smrti blaženega Nikole Tavillica. Pred dvema letoma je obljubil sv. oče, da bo blaženi Tavillic letos proglašen za svetnika. Vojne razmere pa so predpisani postopek zavirle in svečanosti ni bilo. — Nedavno so izbrali hrvatski železničarji blaženega Nikole Tavillica za svoje ga zaščitnika. Po njihovem zatrjevanju so si izbrali njega zato, ker je od vseh blaženih Hrvatov največ potoval po rodni zemlji. Na zagrebškem kolodvoru bodo postavili zaščitnika železničarjev posebno kapelo. — Obilnico blaženega Nikole Tavillica so praznovali po vsej Hrvatski, pa tudi drugod, kjer prebivajo Hrvati. V Jeruzalemu je bila v nedeljo svečana proslava tega praznika. Ob tej priliki je bila razobešana na cerkvi hrvatske zastava. Proslave pa so bile tudi v zavodu sv. Jeronima v Rimu in v obeh Amerikah.

Iz Spodnje Štajerske

Novi grobovi. V št. Jurju ob Pesnici je umrla v starosti 76 let ga. Jožefina Gaube, soproga trgovca in posestnika. Pokopali so jo v soboto popoldne. V Slovenskih Konjicah je umrla gđ. Klorinda Schmidt di Centa. Pokopali so jo v Celju. V mariborski bolnišnici so umrli: 65-letna zasebnica ga. Ana Marko, 67-letna zasebnica Jožefina Niemešnik s Pobrežja, 53-letni Karel Goltner s Spodnje Poljskave in 68letna profesorjeva vdova Irma Wolf iz Maribora. V Sodni ulici v Mariboru je umrl 39letni Otmir Černesl.

Nagrada za dolgoletno službovanje. Na Kogu je vničar Jože Praprotnik nedavno praznoval 40-letnico zvestega službovanja pri vinogradniku Košarju. Po naročilu političnega komisarja pujskega okraja mu je bila izročena Hitlerjeva slika in hranilna knjižica s 40 markami vloge. K počaščenju sta prišla župana s Koga in iz Središča. Domači župan je izročil vničarju priznavalno pismo in 20 mark.

Zastopnik državnega delovnega vodja dr. Decker je zadnje dni v spremstvu voditeljice 2. okraja Šidmarke, Sabukošehgove, obiskal novo taborišče delovne službe za žensko mladino na Spodnjem Štajerskem. Nadalje je ogledal taborišče na Gorenjskem, kjer bodo dekleta v kratkem zaposlena. Potem je obiskal taborišča na Koroskem, kjer so zdaj zaposlena dekleta iz Porenja in s Štajerskega. Obisk je bil končan z ogledom tabornice šole »Karavanski dvor« v Rožni dolini.

Za okrepitev mater in dojenčkov bodo v Nemčiji tudi letos delili celbonski sladkor, ki vsebuje vitamin C. Noveče matere dobijo še posebej celbonsko tableto z dodatkom organskih soli. Za vsakega dojenčka in za se prejme sleherna mati po 30 koščkov celbonskega sladkorja. Kakor pravi navodilo, vzame vsak dan sama po eno tableto, drugo pa doli dojenček, v kolikor ni zadosti nadofen. V vpoštevanja vrednih primerih dobijo take tablete otroci do dopolnjenega drugega leta. Dokler uživa dojenček samo materino mleko, dobijo matere same zase po 30 tablet celbonskega sladkorja.

Po 30 dnevih sledi nova dodelitev. Poslednjič bodo tablete izdane 31. marca 1942.

Civilne poroke pred županom so bile v teku zadnjih mesecev sklenjene v raznih krajih. Ponekod se je dogovorilo kar po več parov, da so skupno stopili v sveti zakon. Poročni obredi imajo zdaj čisto drugačno sliko. Zda je ponavadi občinski urad, kjer se sklene poroka, okrašen in ko prideta ženina in nevesta s svojima pričma pred župana, jima ta razloži pomen in namen zakonskega življenja v narodno-socialistični državi. Sam obred je zelo skromen, kajti čim je listina o poroki podpisana, je ceremonija pri kraju. Zadnji čas je bila taka poroka v Selnici ob Dravi, kjer sta se poročila trgovski pomočnik Albin žunko in gđ. Štefanija Kristianova. Poročil ju je župan Brudermann.

Smrt pod vlakom. Na železniški progi blizu Šmarja pri Jelšah so našli truplo neke 20letne mladenke. Menda gre za nesrečo. Pokojnica ni imela nobenih papirjev pri sebi, zato poizvedujejo oblastva o njenih svojcih.

Huda nesreča na mariborskem kolodvoru. V petek dopoldne se je primerila na mariborskem glavnem kolodvoru nesreča, ki je domala zahtevala človeško življenje. 21letni delavec Janez Korošak je šel čez progo, ko ga je nenadno zagrabila lokomotiva. Kolesa so mu odrezala levo, razen tega je dobil Korošak hude notranje poškodbe. Prepeljali so ga v bolnišnico, kjer je njegovo življenje še vedno v nevarnosti.

Preskrba z mlekom. V Gradcu so te dni razdelili nagrade upravnega urada Šidmarke najboljšim oskrbovalcem z mlekom. Kakor pravijo poročila, prednjačita Štajerska in Koroska v dobavi mleka v vsej Nemčiji. Njune mlekarne dobavljajo na leto 50 milijonov litrov. Nagrade je prejelo 1167 kmetovalcev.

Kaznovano navijanje cen. Janez Doppler iz št. Jurja ob Pesnici mora plačati 1000 mark globe, ker je novo vino, katero je ocenjevalna komisija ocenila z 1.05 RM, prodal po 1.50 RM liter. Posestnik Jakob Dežman iz Vitanja je obsojen na 100 mark globe, ker je predragro prodajal živila. Iz enakega vzroka mora plačati globo 500 mark mesar Alojz Vračko iz št. Jakoba. Neki Gradčan je kupil na deželi 10 kg svinjske masti po 6 mark. Ker se je s tem pregrešil tudi zoper določbo o živiliških nakaznicah, je obsojen na 20 dni zapore in na 200 mark globe, kmet pa na 10 dni zapore in na 200 mark globe.

Dovoljen je uvoz živine, svinj, ovac in konjev iz nemške države na Spodnje Štajersko, na Korosko in na Gorenjsko, kakor istočasno tudi v Alzacijo, Lotaringijo in Luksemburg. Dovoljenje izdaja glavno združenje nemških živinorejcev. Naredba je stopila v veljavo 14. t. m.

Zborovanje bojnikov iz prve svetovne vojne in njihovih svojcev bo 23. t. m. v Götzovi dvorani v Mariboru. Podana bodo poročila o delovanju velike nemške organizacije bojnikov, v katero so vključene vse vojne žrtve.

Poklicna šola v Celju. Pretekli teden so v Celju odprli splošno poklicno šolo, ki jo vodi Maks Lang, po rodu Celjan. V nagovoru pred zastopniki šolstva, trgovine in obrtnije je izjavil, da bo naloga poklicne šole izobraževati spretno, kvalificirane delavce. Celjska poklicna šola ima 23 oddelkov, ki obsežajo 1000 uencev in učenk. Njih število pa se bo zvišalo na 2500.

45 jezikovnih tečajev so uvedli v Celju in se jih udeležuje 1771 članov. V podjetjih je 15 nemških tečajev, v katere je vpisanih 641 delavcev. Povprečno je v vsakem tečaju po 40 oseb.

Štajersko nošo so začeli propagirati v Celju. V dvorani »Nemškega doma« je o tem nedavno predavala Pavla Pöschlova. Podobna predavanja bodo še po drugih spodnjestajerskih krajih. Zlasti dekletom priporočajo, naj začnejo nositi alpsko nošo.

Iz Srbije

Iz Osečne pozdravljajo vse svoje znance 7. novembra t. l.: Rabič Alojz, Cink Franc, Gabrijel Franc, Mencinger Mila, Levstik Alojz, Murovec Ivan, Habič Anton, Potrata Rudolf, vsi z družinami.

Iz Osledice pozdravljajo 7. t. m. vse znanke Perc Franjo z družino.

Iz Valjevske Kamenice pozdravljajo 7. t. m. vse svoje znanke Čebuli Danimir z družino.

Iz Pričevja pozdravljajo 7. t. m. vse svoje znanke Beravs Antonija, Kapus Jakob, Puntar Vilko in Pestotnik Janez, z družinami.

Slovenski grob v Krupnju. 12. oktobra t. l. je umrl v Krupnju ob Drini slovenski izseljenec Barle Jožef. Pokojnik se je izselil iz Naklega dne 6. julija t. l. v Kamenico, srez podgorški, zapadno od Valjeva. Ker je ta srez zelo pasiven in ni mogel vzdrževati slovenskih gostov, so bili Barle in tovariši, preseljeni v Krupnjo, srez radjejski, kjer so rušniki, železna in lesna industrija. Podrobnosti o njegovi smrti in pokopu še niso znane. Pokojniku, ki je bil slušatelj prava, bodi časten spomin, njegovim pa naše iskreno sožalje.

SPORT

Spet odloženo

Naš nogomet za točke je običal v snegu in mrazu — Drugod delajo na vseh terenih

Ljubljana, 17. novembra. Pametne in dobronamerne sklepe so pri SNZ sprejeli pretekle sredo in lepo so si zamislili nadaljnji potek domačega prvenstvenega tekmovanja, ki zdaj počiva še tri tedne nepretrgoma in ne more dalje od onega IV. kola, odigranega dne 26. oktobra. Vse prav in v redu! Tam okrog Vseh svetih so bila igrišča pod snegom, nedeljo pozneje še tudi ni bilo vse najbolje z vremenom in tako naj bi bila spet dobrodošla večerajšnja nedelja. Toda nebeški vremenarji imajo posebne muhe in so jo zato zagodili še našim nogometašem skoraj tik pred zapetno »otvoritvijo«: v petek in soboto je naneslo na novo nekaj centimetrov snega, zraven pa je tako neprijetno potegnulo od vzpada, da je SNZ po sporazumu s prizadeti udeleženci še enkrat posegla po najbolj radikalnem sredstvu in spet preločila vso lepo razdeljeni spored na pozneje. Kdaj in kako bo z njim sedaj bomo že izvedeli.

Ker so odpovedali nogometaši — v ostalem brez posebne škode, saj imajo terminov za svoj prvenstveni ples še zmerom več kot dovolj — ostalih vrst sportnikov pa, ki v časih prekratke jeseni ali presgodnje zime pa še ni bilo na plan, je kar mnogogrede in skoraj samo po sebi umljivo ostalo pri tem, da nam je zadnja nedelja minila brez slehernega sportnega dogodka. Da tako! V ostalem pa tale čas tudi drugod po svetu sportniki niso najbolj agilni in znamenju prehoda iz jeseni v zimo, kar pa nikakor ne velja za nogomet, ki ima v velikih državah svoj in naprej določen spored in ga izvajajo v skrbni za proste dneve tudi v manj ugodnih vremenskih okoliščinah. To velja za razna prvenstvena tekmovanja, še bolj pa za mednarodne tekme, ki jih je bilo preteklo nedeljo razmeroma dovolj. Med množico izidov, na katere se bomo že vračali v naslednjih dnevih, naj navedemo nekatere glavne (tako pač, kakor so nam bili dosegljivi po najhitrejši poti):

Tržačani spet zmagoviti

V IV. kolu prvenstva so zmagali nad Modeno in prišli na I. mesto v tabeli. V Italiji je bilo ta dan na vrsti IV. kolo v prvenstvu, ki seveda tudi ni ostalo brez presenečenja. Izšli so bili v splošnem zelo tesni — razen onega med Bologno in Atalanto, med katerima je lanski prvak zmagal kar s 4 : 0, si efektno priboril prvi dve točki in se dvignil od dna tabele na predprijazno mesto. S posebnim zanimanjem spremljamo v tej gredi 16 najboljših enajstoric iz Države našo sosedo Trestino, ki ji je večer spet uspel nov dvig, to pot na tujih tleh proti manj močni Modeni z 1 : 0. Tržačani nogometaši so se s to

In še nekaj dodatkov

Reprezentanca Švice v hokeju na ledu je v nedeljo gostovala v Stockholmu proti izbranemu moštvu Švedske in izgubila najtesneje z 0 : 1. Edini gol tekme je padel v drugi tretjini igre.

Milanski igralci hokeja na ledu so bili dva dni v gostih v Berlinu. Medtem ko so prvi dan izgubili proti moštvu Rott-Weissa še razmeroma znošno z 1 : 4, so drugi dan naleteli na izbrano moštvo BSC (Berliner Schlittschuhclub), ki jih je odpravil z nič manj kakor 11 : 1. Italijani so grešili največ v kritju nasprotnika, sicer pa so Berlinčani pokazali mnogo več vigranosti in sadov dobrega treninga.

V kopici prvenstvenih tekem po Nemčiji je vreden posebne omembe izid prvenstvene tekme v okrožnem razredu Ostmarke, v kateri je dunajski Wacker zmagal nad sosedi, enajstoricno Rapidom z 2 : 0. Vedeti je treba, da je Rapid letošnji prvak Velike Nemčije, ki mu takšen vmesni poraz hudo škoduje na slovesu — in pri točkah.

Zelo izdatna je bila pretekla nedelja glede prvih prireditev na ledu. Razen v Berlinu so odprli sezono na drsališčih v Kölnu in Monakovu, kjer so poleg mnogih hokejskih moštev nastopili tudi vsi slavni drsalci, med njimi v Kölnu brat in sestra Paulin, v Monakovu pa zakonca Baler. Poročila pravijo, da so nastopajoči povsod zbujali viharje navdušenja.

Oglasi v »Jutru« imajo vedno uspeh!

HVALA LEPA, GOSPOD MOTO!

»Ne morem iti... nočem, ako ne greste tudi vi,« sem odvrnil. Smehljala se mi je. »Ali pravite to zares?« me je vprašala. »Seveda, in kako zares!« Smehljaj, ki ji je ozarjal obraz, je postal še očitnejši. »Ta ponudba je najnespretnjša, kar sem jih kdaj dobila,« je rekla. »Močno laskava je pa vendarle.«

»Nu, saj ni važno, kaj?« »Ne,« je pritrdila. »Mislim, da ni. Kar zadovoljna bom, da pridem od tod. Hvala za pametno misel.« Tedaj je knez Tung znova posegel vmes. Postavil je bil skodelico na mizo in njegov glas je nezaželeno posegel v najin razgovor. »Upam, da ste razložili zadevo s slikanicami in da je stvar urejena.«

»Ni tako,« sem odvrnil. »Misli so mi ušle drugam. Tisto, o čemer sem govoril, niso bile slikanice. Prosil sem gospodično Joyceovo, naj mi postane žena.«

Knez je tenkočutno vzdignil roko, nato pa jo je spustil na koleno.

»Ali,« je dejal, »tega ne razumem. Te je spet nova neskladnost. Nikar mi ne recite, da se vaši ljudje takole lotevajo takšnih vprašanj! Zakaj bi

zmago po porazu dozdaj vodilne Rome dvignili z boljše razliko golov na čelo tabele, za njimi pa so zvršeni: Roma, Fiorentina, Venezia, Ambrosiana, Genova itd. Da bi le ne prišlo pozneje tako, da bi zanje obveljal oni pregovor, da prvi dobiček ne gre v mošnjček. Trije nedeljski izidi so ostali remis s po enim golom na vsaki strani, Milanci pa so izgubili obe dragoceni točki v Turinu. V ostalem navedimo kar rezultate v A-diviziji:

Lazio - Fiorentina 1 : 1, Genova - Roma 3 : 0, Ambrosiana - Liguria 2 : 1, Livorno - Torino 1 : 1, Triestina - Modena 1 : 0, Napoli - Venezia 1 : 1, Bologna - Atalanta 4 : 0, Juventus - Milano 3 : 2.

V diviziji B, kjer borba za mesta ni nič manj ogorčena, je bilo v nedeljo zabeleženih naslednjih devet izidov (v tej skupini sodeluje po največjem 18 moštve):

Savona - Spezia 1 : 1, Bari - Alessandria 1 : 0, Prato - Pro Patria 1 : 0, Vicenza - Pescara 2 : 0, Udinese - Padova 1 : 0, Fluminara - Reggina 1 : 1, Pisa - Lucchese 4 : 3, Novara - Fanfulla 1 : 1, Siena - Brescia 1 : 0.

V vodstvu te skupine je Vicenza pred Fanfullo in Brescio, brez točke in zadnja je ostala enajstotica iz Luce.

Dve mednarodni tekni Madžarska - Švica 2 : 1 (2 : 0)

V Curihu je bila v nedeljo odigrana prva letošnja mednarodna nogometna tekma na švicarskih tleh, in sicer med reprezentancama Švice in Madžarske. Gostje so se od vsega početka pokazali močnejše in so že v 12. minuti po Sarvaryju prišli do vodilnega gola. Tik pred odmorom so mogli razliko še povečati na 2 : 0. V drugi polovici se splošna slika igre ni spremenila v korist domačinov, toda kljub temu jim je uspelo, da so po Monnardu zabili svoj častni gol. Tekmo je sodil nemški sodnik dr. Bauwens.

Druga garnitura Švice je isti dan igrala v Lyonu proti reprezentanci nezasedene Francije in zmagala s 4 : 3 (2 : 3).

Nemčija - Danska 1 : 1 (1 : 0)

Pred 45.000 gledalci sta v Drazdanih odigrali nogometno tekmo reprezentanci Nemčije in Danske, ki se je zaslužno končala neodločeno z enim golom za vsako moštvo, čeprav so bili Nemci v prvi polovici igre v vodstvu po голу Hahnemana. Danči so postavili zelo dobro in predvsem zelo hitro enajstotico in so v drugem polčasu prav lahko izenačili po Hansonu. Nemški napad je bil v tem delu igre premočno odločen, da bi bil lahko spremenil končni izid. Rezultat te tekme je prvi remis, ki je bil v nogometu dosežen med obema reprezentancama.

Tekmo je sodil švedski sodnik Eklund.

Table-tenis na Rakovniku

V zadnjem trenutku so se funkcionarji obeh klubov domenili za povratni dvoboj, in sicer na Rakovniku. Korotanci so se za ta dvoboj temeljito pripravili in celo ojačili svoje moštvo z borbenim Veselom. Tudi Mladikarji so poslali v boju svoje najboljše moštvo ter mobilizirali celo bolnega Medveda.

Dvoboj je potekal v prijateljskem duhu z naslednjimi izidi: V prvi igri je mladi Bradeško gladko porazil popolnoma nerazpoloženega Krečiča z 2 : 0. Rutinirani Strojnik je s težko zmago 2 : 1 nad Lacknerjem izenačil stanje. Bolni Medved je nato s precej nesigurno igro premagal z 2 : 1 žilavega Vesela. Sledila je takoj igra med Medvedom in Lacknerjem. Medved je s krasno igro gladko zmagal ter se tako revanširal za nedeljski poraz. Rezultat 2 : 0 (21 : 8, 21 : 14) ali 3 : 1 za Mladiko. Nato Strojnik z 2 : 1 premaga talentiranega Bradeška, ki je imel že zmago v žepu. Stanje 4 : 1 za Mladiko. Sedaj so Korotanci uredili svoje vrste in Vesel je presenetljivo premagal Krečiča z 2 : 0. Tudi Bradeško je premagal z 2 : 1 Medveda, ki zaradi pomanjkanja kondicije ni mogel vzdržati silno ostrega tempa. Stanje 4 : 3 za Mladiko. S siljano igro je nato dobro razpoložen Lackner premagal Krečiča 2 : 0 ter s tem izenačil stanje na 4 : 4. V odločilni igri je nato Strojnik premagal Vesela z 2 : 0 in s tem priboril zmago Mladiki 5 : 4.

Dvoboj je potekal v redu, partije so sledile druga drugi; Mladikarji so se samo pritoževali nad mizo, ki ni dovoljevala pravičnega odskoka žoge. Priporočili bi zveznemu delegatu, da v bodoče tudi tem stvarim posveti več pažnje.

Iz Novega mesta

n— Osebnost. Na predlog okrajnega civilnega komisarja g. dr. Ottone Griselli je bil imenovan za vodjo prehranjevalnega urada za novomeški okraj bivši šef tenarsko-tehnične sekcije g. inž. Igor Lončar. Imenovanje je bilo sprejeto med prebivalstvom z zadovoljstvom, saj slovi inž. Lončar kot eden najposposnejših organizatorjev, ki mu bo brez dvoma uspelo v danih razmerah kar najbolj organizirati prehrano vsega prebivalstva.

n— Pričetek pouka na meštanski šoli. Zdaj je vodstvu meštanske šole uspelo zagotoviti primerne šolske prostore in se bo pričel pouk v najkrajšem času. Dan pričetka pouka bomo pravočasno objavili.

n— Zbirka histoloških predmetov. Na novomeškem okrajnem glavarstvu je za bojček, ki vsebuje katalogizirano zbirko histoloških preparatov, pritrjenih in barvanih na steklenem nosilniku za mikroskopsko opazovanje. Kdor se zanima za to zbirko, naj se obrne na novomeško okrajno glavarstvo.

n— Oblačilne nakaznice je te dni razdelil mestni prehranjevalni odbor in so jih pričeli meštaki takoj prav pridno uporabljati. Največje povpraševanje je za galoše in copate, ki jih trgovine sproti prodajo.

n— Gostovanje ljubljanskega Narodnega gledališča. V torek 18. nov. gostuje Narodno gledališče iz Ljubljane v Prosvetnem domu s komedijo »Pesem s ceste«. Popoldanska predstava, ki začne ob 3. uri je namenjena predvsem okolici in dijakom. Zvečer ob 18.15. (6.15) uri pa naj Novomeščani napolnijo dvorano. Predprodaja vstopnic v ljudski knjigarni Krajec.

n— Dežurstvo trafik. Po zgledu Ljubljane pripravlja okrajno glavarstvo tudi v Novem mestu uvedbo nedeljske službe trafik. Doslej so bile ob nedeljah vse dopoldne vse mestne trafike odprte, popoldne pa sta bili odprti samo dve. Odslej bosta preko vse nedelje odprti samo dve trafiki v vsem območju mesta.

Naše gledališče

DRAMA:

Torek, 18. nov.: Katarina Medičejska. Red. Tork. Začetek ob 17.30.

Sreda, 19. nov.: Boter Andraž. Red. Sreda. Začetek ob 17.30.

Cetrtek, 20. nov.: Dva bregova. Red. Cetrtek. Začetek ob 17.30.

Z zgodovinskega in gledališkega vidika zanimiva predstava je Alessijeva »Katarina Medičejska« z Marjo Vero v naslovni vlogi. Zgodovinsko verno podani lik velike vladarice je težko drame, v kateri se razvijajo politični in družinski dogodki na dvoru usodni šentjernejski noči nasproti. Predstava zasluži največjo pozornost. Igrali godo poleg Marije Vere še: Kralj, Saričeva, Gale, Skrbnišek Milan, Gregorin, Levar, Lipah, Cesar, Presetnik, Brežigar, Drenovec, Peček, Bratina, Tiran, J. Boltarjeva, Raztresen. Režiser dr. Bratko Kreft. Dvorišje v torek 18. t. m. bo predstava za red Tork. Začetek ob 17.30.

Drževna komedija »Boter Andraž« z VI. Skrbniškom v naslovni, Stupico v glavni moški vlogi ter našima karakternim igraricema Cesarjem in Rakarjevo v komičnih vlogah žanje velik uspeh. Kot tretji par se jim pridružujeta Vida Juvanovna in Jan v mladostnih komičnih vlogah. Baročno vedra, klasična komedija vsebuje vse stare, preizkušene odseke prvine, ki nudijo občinstvu veliko zabave in smeha. Režiser in scenograf inž. B. Stupica.

Delo, ki bo zanimalo poleg drugih obiskovalcev predvsem vzgojitelje, je Gherardijska igra »O, ta mladina«. Tehnost nje izraženi misli o idealističnem pojmovanju življenja in k temu pokazano nasprotje sodobno, stvarno usmerjene mladine, pokaže resnico, namreč da je človekovo značaj vedno plod prve vzgoje in da ostane to zanj odločilno za vse življenje. Pa raznih lahkih italijanskih komediografih bomo spoznali v Gherardijski avtorja z velikim smislom za poglobljeno, umetniško vredno komedijo.

OPERA:

Torek, 18. nov. zaprt. (Generalka.) Sreda, 19. nov.: Rigoletto. Red B. Začetek ob 17.

Cetrtek, 20. nov.: Rigoletto. Red A. Začetek ob 17.

Repriza Verdijeve opere »Rigoletto« bo v sredo 19. t. m. za red B. Bujna, domislov polna verdijevska melodiozna glasba in učinkovito dejanje sta ohranila te operi 90 let nezmanjšano priljubljenost. Tako občinstvo kakor pevci cenijo pevnost pevskih partov in igralsko zanimive naloge, ki jih nudijo Verdijeve opere. Izvrstna zasedba letošnje uprizoritve je prinesla operi velik uspeh. Glavno žensko partijo Gilde bo podala Ribičeva, Mad-

daleno — Golobova, vojvodo — Manoševski, naslovno partijo Rigoletta Primožič, Sparafucija — Lupša, Monterona — Pugelj. Sodelujejo še: Polčeva, Stritarjeva, Sladojčev, Dolničar in Kos. Dirigent D. Zebre, režiser R. Primožič, koreograf Golovin.

Prva letošnja uprizoritev Puccinijeve opere »Madame Butterfly« s Heybalovo v naslovni partiji bo za naše občinstvo nova privlačnost. K številnim odličnim kreacijam Cho-cho-sane, ki smo jih slišali v teku let na našem odru, se bo pridružila še stvaritev naše mlade pevke Heybalove, ki bo nastopila z njo prvič. V teku zadnjih sezon je ustvarila okoli deset glavnih, oziroma važnih solističnih partij, ki ji dajejo veliko mero igralske in pevске izkušenosti, tako da smemo pričakovati z njeno Butterfly kreacijo, ki bo vredna v njo stavljeneja zaupanja. Njen partner bo Franci, ki šteje partijo Pinkertona med enega svojih najbolj blestelih glasovnih uspehov. Suzuki bo pela Kogejeva, ki jo ima občinstvo v tej partiji v lepem spominu. Partijo konzula bo pel Janko, enako močno dojemljiv v petju in interpretaciji. Dirigent Stritof, režiser Debevec, zborovodja Simoniti.

Radio Ljubljana

Torek, 18. novembra 1941-XX

Ob 7.30: Vesti v slovenščini. 7.45: Lahka glasba, v odmoru ob 8. napoved časa. 8.15: Vesti v italijanščini. 10: Sesta obletnica gospodarskega obleganja: Riccardo del Giudice bo govoril mladini. 12.30: Sesta obletnica gospodarskega obleganja: nacionalni svetnik Josip Landi bo govoril delavcem. 12.45: Tretji sester Stritarjevih, ob klavirju Marijan Lipovšek. 13: Napoved časa in vesti v italijanščini. 13.15: Službeno vojno poročilo v slovenščini. 13.17: Koncert ljubljanskega kvarteta in Slovenskega vokalnega kvinteta. 14: Vesti v italijanščini. 14.15: Popevke, orkester pod vodstvom Zeme. 14.45: Vesti v slovenščini. 17: Napoved časa, znamenje za smanje zastave, pestra glasba. 17.15: Sesta obletnica gospodarskega obleganja, govoril bo nacionalni svetnik Anio Bignardi kmetom. 17.30: Koncert tenorja Ivana Francina in basista Borisa Popova, ob glasovirju Marijan Lipovšek. 18: Sesta obletnica gospodarskega obleganja: fašistka Clara Franceschini bo govorila fašističnim ženam. 19.30: Vesti v slovenščini. 19.45: Koncert kmečkega tria. 20: Napoved časa in vesti v italijanščini. 20.20: Komentar dnevnih dogodkov v slovenščini. 20.35: Orkestralna glasba in zbor pod vodstvom Draga Marija Sitanca. 21.10: Koncert violončelista Cende Sedlbauerja, ob klavirju Marijan Lipovšek. 21.40: Serenade in valčki pod vodstvom Petralije. 22.15: Orkester pod vodstvom Barzize na ploščah »Cetra«. 22.45: Vesti v italijanščini.

KUPIM PODJETJE

z možnostjo razvoja — SPREJMEM TUDI SOUDELEŽBO; kapital na razpolago. — Ponudbe na ogl. odd. »Jutra« pod značko »Financnik«. 4840

Primaria fabbrica italiana carrozine per bambini e giocattoli in igrački išče cerca conoscitore artico introduttore migliore clientela per

Vođeča italijanska tvornica otroških vabamini e giocattoli in igrački išče cerca conoscitore artico introduttore migliore clientela per

AFFIDARE RAPPRESENTANZA in Slovenia. Esigesi capacità, referenze e seriosità, primo ordine. Scrivere:

Cassetta 10 B-Unione Pubblicità Italiana - BOLOGNA

Il Sapone della vittoria autarchica. Noncorrode. Richiedere campioni gratuiti.

FAUST
Milo avstrijske zmage. Nerazjed. Zahteva brezplačno vzorce.

Ditta FAUSTA.
V. Bossi & MILANO

Mali oglasi

Službo dobi

Beseda 1 — 60, taksa — 60, za dajanje naslova ali za šifro 1 3.—.

Postrežnico

pridno, pošteno, za dopolnilne ure, sprejemne talke. Sp. št. 3, Cerkovna ul. 31, I. nadst., vrata 3. 19162-1

Krojaška

pomočnika prvostopnega, za velike komade, sprejme takoj modni salon Znanstvar Indrik, Blewaisova c. 15. 19161-1

Brivski pomočnik

dobro delavec, dobi stalno mesto. Vinski salon Rakar, Prešernova ulica. 19146-1

Ponk

Beseda 1 — 30, taksa — 60, za dajanje naslova ali za šifro 1 3.—.

Italijan

išče instrukcije nemščine v zamenjavo za konverzijo. Ponudbe na ogl. odd. »Jutra« pod »Mladec«. 19150-4

Prodaj

Beseda 1 — 60, taksa — 60, za dajanje naslova ali za šifro 1 3.—.

Novo ovalno mizico

prodaj. Dubač, Celovška cesta 90. 19163-6

Otroški voziček

globok, prodaj. Poizve se: Poreča, Poljanska c. 54, I. nadst. 19143-6

Kupim

Beseda 1 — 60, taksa — 60, za dajanje naslova ali za šifro 1 3.—.

Pohištvo vseh vrst

štivale stroje in druge prave, vprašati pri vstopu, stalno kupuje in prodaja. Naloga trgovina »OGLED«, Mestni trg 3. 18998-7

Prazne steklenice

vsake, vseh vrst, vsako količino, plačamo najbolje. — Kupena, Tavčarjeva 6. 18880-7

Gumo

rabljeno, vsako količino, vseh vrst kupuje in plača najbolje Metalia, Gospodarska c. 16, telefon 52-88. 19158-7

Kolesa

Beseda 1 — 60, taksa — 60, za dajanje naslova ali za šifro 1 3.—.

Moško kolo

Bianchi, s prestavami, za menjanje za mali pisalni stroj. Naloga vseh valnicah Jutra. 19145-11

Pohištvo

Beseda 1 — 60, taksa — 60, za dajanje naslova ali za šifro 1 3.—.

Kompletno spalnico

mizo, stole, takoj poceni prodaj zaradi odpovedi. Vprašati pri vstopu v torek od 10. do 12. in od 14. do 16. ure: Javna skladišča, Tyrševa c. 19166-12

Nujno prodaj

lepo, jedilnico, preprogo, kovačje, poceni. Ogled: Medvedova 10-III., I. eto. 19165-12

Stanovanja

Beseda 1 — 60, taksa — 60, za dajanje naslova ali za šifro 1 3.—.

Enosob. stanovanje

obstoječe kuhinje, predlobo, sobe in po možnosti tudi kopalnice, udobno, v novejši hiši, v ali blizu središča mesta, izjem za takoj ali za 1. december. Ponudbe na ogl. odd. »Jutra« pod »Prijeten dom 666«. 19147-21a

Kabinet

oddan na Aleksandrovi cesti 10 v visokem pritličju, I. eto. Vpraš. se med 3. in 4. uro popoldne (samo k spedi). 19160-23

Kapital

Beseda 1 — 60, taksa — 60, za dajanje naslova ali za šifro 1 3.—.

Prodaj

večji znesek knjižic Kmetijske posojilnice. Ponudbe na ogl. odd. »Jutra« pod »Cetovine«. 19072-16

Sobe

s posebnim vzhodom, cv. souporabo kopalnice, ne predelate od gl. polte, st. Placem do 150 lit. Naloga vseh poslovalnicah Jutra. 19150-23a

Opremljeno sobo

v bližini glavne pošte, izjem kopalnice. Ponudbe na ogl. odd. »Jutra« pod »Sten gospode«. 19156-23

Soliden gospod

mlad, ki istruira latinščino, francoščino, nemščino in računanje italijanščino, izje sobico s posebnim vzhodom takoj ali 1. decembra. Ponudbe na ogl. odd. »Jutra« pod »Mladec«. 19153-23a

Garsonjero

udobno, v središču mesta ali neposredni okolici središča, v novi hiši, izjem za takoj ali pozneje. Ponudbe na ogl. odd. »Jutra« pod »Udobnost«. 19148-23a

Opremljeno sobo

za trke izje akademik. — Ponudbe na ogl. odd. »Jutra« pod »Miren«. 19149-23a

Osmošolac

izje sobo za takoj, event. tudi za instrukcije vseh predmetov in italijanščino. Ponudbe na ogl. odd. »Jutra« pod »Maturnant«. 19153-23a

Mlad zakašni par

izje sobo z eno ali dvema posteljnima (eno ima sem), po možnosti s souporabo kuhinje. Ponudbe na ogl. odd. »Jutra« pod »Mladec«. 19164-23a

Glasbila

Klavirsko

harmoniko specialno, prodaj. Naloga vseh poslovalnicah Jutra. 19159-26

Diatonična